

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

หนังสือเป็นสื่อสำคัญอย่างหนึ่งในบรรดาสื่อหลาย ๆ อย่างที่มีบทบาทสำคัญมากในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กและเยาวชน ถึงแม้ว่าหนังสือจะไม่ใช่อุปกรณ์ที่จำเป็นที่สุด แต่นับว่าเป็นสื่อที่ถูกรู้ว่าสื่ออื่น ๆ เป็นต้นว่า วิทยุ โทรทัศน์ ในสมาคมประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (The Association of South East Asian Nations) มีประชากรที่เป็นเด็ก (รวมทั้งเยาวชนที่มีอายุจนถึง ๑๔ ปี) มากกว่า ๕๐% ซึ่งเป็นประชาชนส่วนใหญที่สามารถอ่านหนังสือได้^๑ สำหรับประเทศไทยนั้นมีเด็กและเยาวชนประมาณ ๒๓ ล้านกว่าคน^๒ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนมีหนังสืออ่านที่ดี เหมาะสมกับวัยต่าง ๆ พร้อมทั้งส่งเสริมให้เด็กมีนิสัยรักการอ่าน และยิ่งระบบการศึกษาของประเทศไทยมีแนวโน้มที่จะฝึกเด็กให้มีทักษะพื้นฐานในการอ่านเขียนเป็นหลัก เน้นการใช้หนังสือเป็นสื่อในการศึกษาหาความรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต^๓ โดยถือว่า "เด็ก" คือขวัญและกำลังใจของชาติ เด็กคือ

^๑Hedwig Anuar, "Children's Information Services in Southeast Asia," The School Librarian 27 (March 1979) : 11.

^๒สมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทย และสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, รายงานการสัมมนาเรื่อง "วรรณกรรมเพื่อสังคมและเยาวชน" ณ หอสมุดแห่งชาติ ๒๕-๓๐ สิงหาคม ๒๕๒๔ (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, ๒๕๒๔), หน้า ๔๔.

^๓วิริยะ ลิขิตสิงห์, "หนังสือสำหรับชนบท," แม่และเด็ก ๔(๑๕ มีนาคม ๒๕๒๔) : ๔.

เด็กฉลาด ขาดพัฒนา"^๑ การที่จะช่วยให้เด็กดีและฉลาดเพื่อเป็นขวัญ เป็นกำลังของชาติ และพัฒนาชาติได้นั้น จำเป็นต้องหากวิธีที่จะช่วยให้เด็กดีและฉลาด แต่จะเห็นได้ว่าเด็กในทวีปเอเชียส่วนมากมักได้รับการอบรมโดยทั่วไปไม่ไห้กล้าซักถามผู้ใหญ่ ครูจึงมักไม่ประสบปัญหายุ่งยากในการสอนและไม่มีการวิพากษ์วิจารณ์ใด ๆ จากนักเรียนเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นโรงเรียนจึงเป็นเสมือนแหล่งข่าวที่ถูกจำกัด^๒ กลวิธีที่ดีที่สุดที่จะทำให้เด็กดีและฉลาดได้แก่ ส่งเสริมให้เด็กหาความรู้นอกห้องเรียน ปลุกฝังให้เด็กมีนิสัยรักการอ่าน ผักผ่อนให้เด็กคิดเป็น แสวงหาความรู้เป็น เพื่อสนองความต้องการส่วนตัวของเด็กในด้านสังคม การพัฒนาของแต่ละบุคคลในฐานะที่เป็นสมาชิกของครอบครัว ของชุมชน และของประเทศชาติ"^๓ สมเด็จพระราชดำรัสของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯที่ว่า "ความรู้ของมนุษย์เป็นมรดกตกทอดกันมาแต่โบราณ เมื่อมีการประดิษฐ์คิดตัวอักษรขึ้น ผู้ที่มีความรู้ก็ได้บันทึกความรู้ของตนสิ่งที่ค้นพบเป็นจารึกหรือเป็นหนังสือทำให้บุคคลอื่นในสมัยเดียวกันหรืออนุชนรุ่นหลังได้มีโอกาสศึกษาทราบถึงเรื่องนั้น และได้ใช้ความรู้เก่า ๆ เป็นพื้นฐานที่จะหาประสบการณ์คิดค้นสิ่งใหม่ ๆ ที่เป็นความก้าวหน้า เป็นความเจริญสืบไป .... หนังสือประเภทที่ข้าพเจ้าคิดว่าสำคัญที่สุด

^๑ สิปพนนท์ เกตุทัต "คำขวัญของวิทยาศาสตร์อาจารย์ ดร. สิปพนนท์ เกตุทัต รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ในโอกาสวันเด็กแห่งชาติ ประจำปี ๒๕๒๔" ใน วันเด็ก ๒๕๒๔ "รัตนโกสินทร์" (กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๒๔), ไม่ปรากฏ เลขหน้า.

^๒ Anuar, "Children's Information Services in Southeast Asia," p. 13.

^๓ Hedwig Anuar, "Information Services for Children" In Report to the 4th Congress of Southeast Asian Librarians on Regional Co-operation for the Development of National Information Services, Bangkok, June, 1978 (Bangkok : [n.p.] 1978) (Mimeographed)

อย่างหนึ่งคือ หนังสือสำหรับเด็ก วัยเด็กเป็นวัยเรียนรู้ เด็ก ๆ ส่วนใหญ่สนใจที่จะทราบเรื่องราวต่าง ๆ แปลก ๆ ใหม่ ๆ อยู่แล้ว ถ้าเรามีหนังสือที่มีคุณค่าทั้งเนื้อหาและรูปภาพให้เขาอ่าน ให้ความรู้และความบันเทิง เด็ก ๆ จะได้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์ ที่รอบรู้ มีธรรมประจำใจ มีความรักบ้านเมือง มีความต้องการปรารถนาจะทำแต่ประโยชน์ที่สมควร"^๑

ฉะนั้นหนังสือจึง เป็นสื่ออย่างหนึ่งในหลาย ๆ อย่างที่สอนเด็กทั้งทางตรงและทางอ้อม ถ้าสังคมยังยืนยันจะทำหนังสือให้เด็กอ่านแล้ว ก็ควรเอาใจใส่ในเรื่องการจัดทำเป็นอย่างมาก ถ้าเราสร้างนิสัยรักการอ่านให้แม้แก่เด็กได้ โดยเขียน เรื่องให้มีแนวและเค้าโครงที่ดี และร่วมมือกันทั้งโรงพิมพ์ของทางราชการและของ เอกชนแล้ว เราก็จะมีหนังสือสำหรับเด็กอ่าน เพิ่มมากขึ้น^๒

ปี พ.ศ. ๒๕๑๕ เป็นปีหนังสือสากล ประเทศไทยได้เริ่มจัดงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติขึ้น เป็นครั้งแรกตามประกาศเชิญชวนขององค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรม แห่งสหประชาชาติ (UNESCO) กระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้ดำเนินงานโดยร่วมมือกับสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย งานนี้ได้มีต่อมาเป็นประจำทุกปีจนถึงปัจจุบัน โดยได้รับความร่วมมือด้วยดีจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกิจการหนังสือทั้งราชการและเอกชน มีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ พร้อมทั้งจัดให้มีการประกวดหนังสือดีเด่นประจำปี (ผลิตออกมา ๑ ปีก่อนหน้างานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการผลิตหนังสือดีและส่งเสริม

^๑ สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าสิรินทรเทพรัตนสุดา, "ห้องสมุดในทัศนะของข้าพเจ้า," ใน ที่ระลึกงานสัปดาห์ห้องสมุดครั้งที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๑๕ (กรุงเทพมหานคร : สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย, ๒๕๑๕), หน้า ๑.

^๒ สมาคมภาษาและหนังสือแห่งประเทศไทย, รายงานการสัมมนา เรื่องการจัดทำหนังสือสำหรับเด็ก ณ ศูนย์ฝึกอบรมครูกรมสามัญศึกษา ๑๗-๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๕ (กรุงเทพมหานคร : สมาคมภาษาและหนังสือแห่งประเทศไทย, ๒๕๑๕), หน้า ๕๐.

การอ่านหนังสือ แบ่งหนังสือที่เข้าประกวดออกเป็น หนังสือสำหรับเด็ก หนังสือสารคดี
หนังสือนวนิยายและกวีนิพนธ์ และหนังสือประเภทสวยงาม สำหรับหนังสือสำหรับเด็ก
แบ่งออกเป็น ๓ ระดับ คือ หนังสือสำหรับเด็กเริ่มหัดอ่าน (๓-๖ ขวบ) หนังสือสำหรับเด็ก
ชั้นประถมศึกษา (๖-๑๑ ขวบ) และหนังสือสำหรับเด็กก่อนวัยรุ่น (๑๑-๑๔ ขวบ)^๑

และในปี พ.ศ. ๒๕๒๒ องค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งประเทศไทย
กำหนดให้เป็นปีเด็กสากล และประกาศเชิญชวนให้ประเทศต่าง ๆ ให้ความสนใจและจัดกิจกรรม
ต่าง ๆ สำหรับเด็ก สำนักพิมพ์และผู้ผลิตหนังสือและนิตยสารสำหรับเด็กของไทยต่างพากันเพิ่ม
ปริมาณการผลิต และในขณะเดียวกันก็ปรับปรุงคุณภาพทั้งในด้าน เนื้อเรื่อง ภาพประกอบ
และรูปเล่ม หนังสือสำหรับเด็กที่ผลิตออกมาในปี พ.ศ. ๒๕๒๒ มีจำนวนประมาณ ๑๗๐๐ เล่ม^๒
ซึ่งมากกว่าจำนวนการผลิตในปีก่อน ๆ

จากการสำรวจตลาดหนังสือสำหรับเด็กในปัจจุบัน (ตุลาคม ๒๕๒๓) ปรากฏว่ามี
หนังสือ ๗๘๗ เล่ม เป็นทั้ง เรื่องที่แต่งขึ้นเองและ เรื่องที่แปลและดัดแปลงมาจาก เรื่องของ
ต่างประเทศโดยนักเขียนประมาณ ๓๐๐ คน^๓ และมีสำนักพิมพ์ที่จัดพิมพ์หรือเกี่ยวข้องกับ
หนังสือสำหรับเด็กประมาณ ๕๐ แห่ง ส่วนใหญ่เป็นสำนักพิมพ์เอกชน สำนักพิมพ์ที่จัดพิมพ์
เฉพาะหนังสือสำหรับเด็กประมาณร้อยละ ๕๐ ได้แก่ สำนักพิมพ์ พี.พี. ชมรมเด็ก ปาณา
และสุริยบรรณ^๔

---

^๑กระทรวงศึกษาธิการ, คณะกรรมการจัดงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ๒๕๒๒,
งานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ๑-๔ เมษายน ๒๕๒๒, (กรุงเทพมหานคร : [ม.ป.ท.],
๒๕๒๒), ไม่ปรากฏ เลขหน้า.

^๒นิศา ชูโต, กลุ่มจิตต์ ปลายเวช และกานต์มณี ศักดิ์เจริญ, การวิเคราะห์
เนื้อหาหนังสืออ่านสำหรับเด็ก (กรุงเทพมหานคร : คณะอนุกรรมการอุดมการณ์ของชาติ,
๒๕๒๔), หน้า ๕๐.

^๓เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๕.

^๔เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๘.

เนื่องจากปริมาณหนังสือสำหรับเด็กมีเพิ่มขึ้นมาเรื่อย ๆ นับตั้งแต่ปีเด็กสากล เป็นต้นมา มีแนวโน้มส่งผลให้ผู้ซื้อหนังสือมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นด้วย^๑ แต่พ่อแม่ ผู้ปกครอง หรือเด็กอาจจะขาดความเข้าใจในคุณค่าของหนังสือหรือขาดคำแนะนำในการเลือกหนังสือ เพราะเด็กจะสนใจอ่านอะไรก็ตามที่สอดคล้องกับความแพร่หลายทางสื่อมวลชน เช่น โทรทัศน์ เขาจะสนใจเรื่องที่มีแนวโน้มคล้ายละคร ภาพยนตร์ทางโทรทัศน์ในขณะนั้น และได้ปรากฏมีผลการวิจัยและผลการสำรวจมากมายแล้วว่าเด็กมีความต้องการที่จะอ่านหนังสือทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นบันเทิงคดี หรือสารบันเทิง^๒

ฉะนั้นจึงเป็นปัญหาที่พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู บรรณารักษ์และผู้ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับเด็กจะต้องมีวิจยารณญาณที่ดีในการที่จะคัดเลือกหนังสือที่ดีเหมาะสมกับเด็กวัยต่าง ๆ เพื่อไม่ให้เป็นที่ขบขัน เป็นภัยแก่เด็ก เพราะว่าคุณภาพของวรรณกรรมจะเป็นเครื่องบ่งบอกคุณภาพของความคิดและรสนิยมหรือค่านิยมของผู้อ่านได้ และในทางตรงกันข้ามก็อาจเปลี่ยนความรู้สึกนึกคิดของผู้อ่านไปตามค่านิยมในวรรณกรรมนั้น ๆ ได้เช่นกัน

ด้วยเหตุนี้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จึงมุ่งจะวิเคราะห์หนังสือสำหรับเด็กฉบับขณะการประกวด และได้รับรางวัล เนื่องในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๐-พ.ศ. ๒๕๒๓ โดยทำการวิจัยต่อจาก สุนทร มีพร้อม^๓ ซึ่งได้ทำการวิเคราะห์หนังสือสำหรับเด็กฉบับขณะการประกวดในปี พ.ศ. ๒๕๑๔-พ.ศ. ๒๕๑๕ โดยจะวิเคราะห์ทางด้านเนื้อหา

---

^๑สมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทย และ สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, รายงานการสัมมนาเรื่อง "วรรณกรรมเพื่อสังคมและเยาวชน" ณ หอสมุดแห่งชาติ ๒๔-๓๐ สิงหาคม ๒๕๒๔, หน้า ๒๕.

^๒ เรื่องเดียวกัน

^๓ สุนทร มีพร้อม, "วิเคราะห์หนังสือสำหรับเด็กฉบับขณะการประกวด" (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๒๒)

ภาพประกอบ และการใช้ภาษาว่ามีความเหมาะสมกับความต้องการและความสนใจของเด็กเพียงใด กล่าวคือถ้าเป็นเด็กเล็ก หนังสือมักเป็นเรื่องที่สอนแต่สิ่งที่ตึงาม เพื่อโน้มน้าวจิตใจให้เด็กประพฤติปฏิบัติในทางดี เป็นเครื่องจูงใจให้ทำการต่าง ๆ ที่ดี ให้เกิดสำนึกซึ่งทำให้สติปัญญาออกงาม และกล่อมเกล่าจิตใจของตนได้ สมดังพระราชดำริของพระจรวงศ์เธอกรมหมื่นพิทยลาภพฤฒิยากรที่ทรงกล่าวว่า "หนังสือสำหรับเด็กจะนำเด็กไปสู่ที่ใดก็แล้วแต่คุณภาพของหนังสือนั้น การที่จะหาทางจัดทำหนังสือให้มีคุณภาพดีถูกต้องเหมาะสมกับเด็กและความต้องการของสังคม จึงเปรียบเสมือนจุดดวงประทีปส่องทางไปสู่ความแจ่มใสทั้งส่วนตัวของเด็กและความต้องการของสังคม และส่วนรวมของประเทศชาติ อีกด้วย"

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิทยานิพนธ์นี้มีทั้งของต่างประเทศและของประเทศไทย แบ่งออกเป็น

๑. งานวิจัยเกี่ยวกับความสนใจในการอ่านของเด็ก และประเภทหนังสือที่เด็กชอบอ่าน
๒. งานวิจัยเกี่ยวกับเนื้อหาของหนังสือสำหรับเด็ก
๓. งานวิจัยเกี่ยวกับภาพประกอบ
๔. งานวิจัยเกี่ยวกับการใช้ภาษา

สมาคมภาษาและหนังสือแห่งประเทศไทย, รายงานการสัมมนา เรื่องการจัดทำหนังสือสำหรับเด็ก ณ ศูนย์ฝึกอบรมครูกรมสามัญศึกษา ๑๗-๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๕, หน้า ๑๔.

๑. งานวิจัยเกี่ยวกับความสนใจในการอ่านของเด็ก และประเภทหนังสือที่เด็กชอบอ่าน

งานวิจัยของต่างประเทศเท่าที่ได้ศึกษามามีดังนี้

เดวิด เอช. รัสเซล (David H. Russell) ได้กล่าวถึงงานวิจัยของบุคคลต่าง ๆ ไว้ในหนังสือชื่อ Children Learn to Read พอสรุปได้ว่า

ลุยส์ เอ็ม. เทอร์แมน (Lewis M. Terman) และ มาร์กาเรต โลมา (Margaret Lima) ได้ทำการศึกษาเมื่อ ค.ศ. ๑๙๒๔ เกี่ยวกับความสนใจในการอ่านของเด็กและอายุในเรื่อง Children's Reading : A Guide for Parents and Teachers ผลปรากฏว่าความสนใจในการอ่านจะเปลี่ยนไปตามระดับของอายุเด็กก่อนอายุ ๔ ปี ชอบบทกลอน Mother Goose เรื่องเกี่ยวกับป่า เทพนิยาย และเรื่องราวเล็ก ๆ น้อยเกี่ยวกับธรรมชาติ เด็กอายุ ๖ และ ๗ ปี ชอบนิทานเกี่ยวกับสัตว์พูดได้ บทกลอน Mother Goose เทพนิยายบางเรื่อง เด็กอายุ ๘ ปี ชอบนิทาน ความสนใจเริ่มต้นด้วยเรื่องราวเกี่ยวกับชีวิตจริง ๆ เด็กอายุ ๘ ปี ชอบเรื่องที่เป็นจริง ยังคงสนใจนิทานอยู่บ้าง แต่ความสนใจเริ่มลดน้อยลงไป รักการอ่านเพื่อให้เกิดความพอใจกับความอยากรู้อยากเห็น เด็กอายุ ๑๐ ปี ชอบเรื่องผจญภัย เรื่องเกี่ยวกับดินแดนอื่น ๆ การเดินทาง เริ่มสนใจอ่านชีวประวัติบุคคลสำคัญ เด็กชายเริ่มอ่านหนังสือเกี่ยวกับคณิตศาสตร์และการประดิษฐ์คิดค้น นิทานเกี่ยวกับบริหารของผู้วิเศษและตำนาน เด็กอายุ ๑๑ ปี ชอบเรื่องราวซ้ำ ๆ กัน ที่มีตัวละครซ้ำ ๆ กันอยู่ในเรื่องผจญภัยและเรื่องลึกลับ เด็กชายจะสนใจเพิ่มขึ้นทางด้านวิทยาศาสตร์ ความสนใจในเรื่องสัตว์และเรื่องราวเกี่ยวกับธรรมชาติลดน้อยลงไป เด็กอายุ ๑๒ ปี ความสนใจในการอ่านถึงจุดสูงสุดในเรื่องชีวประวัติ เรื่องราวเกี่ยวกับบ้านและชีวิตในโรงเรียน เด็กชายสนใจในเรื่องการผจญภัยที่มีสาระมากขึ้นกว่าเดิม และเริ่มอ่านนวนิยาย เด็กอายุ ๑๓, ๑๔ ปี มีความสนใจอ่านเกี่ยวกับหนังสือประเภทที่เป็นรูปแบบเฉพาะเจาะจงยิ่งขึ้น อ่านเรื่องที่มีกึ่งจะสัมพันธ์กับงานอดิเรก เด็กชายชอบอ่านเรื่องเกี่ยวกับเครื่องยนตร์กลไกและวิทยาศาสตร์มากขึ้น เด็กหญิงชอบอ่านนวนิยายรัก ๆ ใคร่ ๆ บางครั้งก็อ่านเรื่องเกี่ยวกับการผจญภัยของเด็กชาย เด็กอายุ ๑๕ ปี การอ่านเริ่มลดน้อยถอยลง แต่เริ่มสนใจอ่านหนังสือประเภทใดประเภทหนึ่ง

โดยเฉพาะ^๑

โรเบิร์ต แอล.ธอร์นไดค์ (Robert L. Thorndike) ได้ทำการวิจัยไว้ในเรื่อง Children's Reading Interests โดยให้เด็กนักเรียนในระดับ ๔ - ๑๒ (เด็กส่วนใหญ่อยู่ในระดับ ๔ - ๕) อ่านบรรณนิทัศน์ของแต่ละเรื่องที่เขาเขียนขึ้น และให้ตอบว่าชอบหรือไม่ชอบเรื่องนั้น ๆ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า เด็กชายอายุ ๑๐ ปี ชอบอ่านหนังสือประเภทต่าง ๆ คล้ายคลึงกับเด็กชายอายุ ๑๕ ปี ซึ่งตรงกันข้ามกับผลการวิจัยของเทอร์แมนและโลมา ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะวิธีการในการวิจัยแตกต่างกัน โดยที่ธอร์นไดค์สำรวจความสนใจโดยให้เด็กอ่านเรื่องย่อ ซึ่งเด็กได้อ่านเรื่องราวที่จริง ๆ และเกิดความรู้สึกชอบในเรื่องเหล่านั้นจริง ๆ แต่การสำรวจของเทอร์แมนและโลมาใช้แบบสอบถาม ซึ่งเด็กอาจจะตอบตามความชอบหรือความรู้สึกที่มีต่อหนังสือแนวนั้น ๆ ที่แฝงอยู่ในจิตใจของเด็ก นอกจากนี้ธอร์นไดค์ได้สรุปไว้ว่า เด็กชายวัย ๑๐ - ๑๕ ปี มีความสนใจที่คล้ายกันมากกว่าที่จะแตกต่างกัน และมีความแตกต่างทางเพศอย่างเห็นได้ชัดในหนังสือที่เลือกอ่าน ยกเว้น เรื่องสีกลับ สัตว์และการผจญภัย^๒ แต่อย่างไรก็ดีถือว่าผลการวิจัยของเทอร์แมนและโลมากับผลการวิจัยของธอร์นไดค์เหมือนกัน ทั้งในด้านความสนใจในการอ่านของเด็กจะเปลี่ยนไปตามระดับของอายุ และความแตกต่างทางเพศที่เกี่ยวข้องกับประเภทหนังสือที่เลือกอ่าน ซึ่งยอร์จ ดับบลิว. นอร์เวลล์ (George W. Norwell) ได้ทำการศึกษาสนับสนุนผลการวิจัยในข้อหลังของธอร์นไดค์ไว้ในหนังสือชื่อ The Reading Interests of Young People และ What Boys and Girls Like to Read โดยใช้เรื่องการตอบสนองของนักเรียนมัธยมศึกษาและนักเรียนในระดับ ๓ - ๖ ที่มีต่อการคัดเลือกหนังสือให้อ่าน ผลของการวิจัยคือ โรงเรียนควรจะจัดแยกเรื่องราวของ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

^๑ David H. Russell, Children Learn to Read. 2d ed. (New York: Ginn and Co., 1961), pp. 377 - 378.

^๒ Ibid., pp. 380 - 381.

หนังสือสำหรับเด็กชายและเด็กหญิงออกจากกัน เพราะสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาเรื่องเพศเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งต่อการเลือกหนังสืออ่าน นิทานอีสปและเทพนิยายเป็นที่นิยมมากในนักเรียนระดับ ๓ - ๕ ตำนาน นิทานพื้นบ้านเป็นที่นิยมมากของนักเรียนระดับ ๕ และระดับ ๖ และนักเรียนที่อยู่ในระดับเหนือกว่านี้ เรื่องที่เด็กชายโปรดปรานมากมักเป็นเรื่องเกี่ยวกับการผจญภัย การต่อสู้ทางร่างกาย ลักษณะความเป็นมนุษย์ เรื่องสัตว์ อารมณ์ตลกขบขัน ความกล้าหาญและความรักชาติ เรื่องที่เด็กหญิงชอบเป็นเรื่องการผจญภัย ชีวิตในบ้านและในโรงเรียน ลักษณะความเป็นมนุษย์ สัตว์เลี้ยง ความรักที่ซาบซึ้ง ความรู้สึกอ่อนไหวและความลึกซึ้ง^๑

พอล เอ. วิตตี (Paul A. Witty) แอนน์ คูเมอร์ (Anne Coomer) และดิลลา แมคเบิน (Dilla McBean) ได้ทำการวิจัยในปี ค.ศ. ๑๙๔๔ เรื่อง Children's Choices of Favorite Books: A Study Conducted in Ten Elementary Schools สํารวจความต้องการอ่านของเด็กตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลไปจนถึงระดับ ๔ โดยส่งรายชื่อหนังสือที่เด็กชอบไปให้เลือก ผลปรากฏว่าเด็กในระดับต่าง ๆ กันชอบหนังสือจำนวน ๑๒ เล่มแรก ทำให้ผู้วิจัยทั้งสามคนเชื่อว่า โดยทั่วไปแล้วเด็กเลือกหนังสือที่ตนชอบ รายชื่อหนังสือส่วนใหญ่ที่มีอยู่ในรายชื่อหนังสือที่ส่งไปให้เด็กเหล่านี้ได้รับการพิจารณาแล้วว่าสมควรให้เด็กอ่าน และมีรวมทั้งหนังสือที่ได้รับรางวัลนิวเบอรีและแคลคิออกด้วย แต่ก็มีใช้ว่าหนังสือที่เด็กได้รับทั้งหมดจะเป็นที่นิยมของเด็ก ๆ และเด็ก ๆ ก็มิได้อ่านหนังสือตามรายชื่อที่เป็นที่ต้องการข้างต้นเสมอไป^๒

จิน พี. โคลบี้ (Jean P. Colby) ได้ศึกษาเรื่อง The Children's Book Field โดยชี้ให้เห็นวัยต่างๆ ที่เกี่ยวกับพัฒนาการทางการอ่านดังนี้

๑. วัยที่เริ่มรู้จักหนังสือเป็นครั้งแรก (First Real Book Age) จะอยู่ในช่วงอายุ ๓ - ๔ ปี ความนึกคิดของเด็กที่แสดงออกมาให้ปรากฏทางอารมณ์เป็นสิ่งสำคัญ เนื้อหาของหนังสือสำหรับเด็กในวัยนี้ต้องง่ายและทำให้เกิดความมั่นใจ เรื่องราวเกี่ยวกับโลกเล็ก ๆ ของเด็กเป็นหลัก ความสนใจหลักเป็นเรื่องเกี่ยวกับครอบครัว เด็กอื่น ๆ ธรรมชาติ

^๑Ibid., p. 383.
^๒Ibid., pp. 378 - 379.

อากาศ และเรื่องเกี่ยวกับเครื่องยนต์กลไก เนื้อเรื่องต้องสั้น ความยาวของเรื่องประมาณ ๔๕ หน้า ภาพประกอบเหมือนจริง การเขียนเล่มต้องทนทาน ได้สัดส่วนและมีขนาดใหญ่

(๒.) วัยที่เริ่มอ่านหนังสือได้ด้วยตนเอง (Beginning to Read to Themselves Age) จะอยู่ในช่วงอายุ ๖ - ๘ ปี เป็นระยะเริ่มแรกที่เด็กสามารถอ่านหนังสือได้ด้วยตนเอง หนังสือต้องมีเนื้อหาและภาพอธิบายประกอบ สถานการณ์ต่าง ๆ ในเรื่องต้องทำให้เด็กเกิดความมั่นใจและเข้าใจได้ ต้องมีการแสดงออกของตัวละคร ถ้าเป็นนวนิยาย ความยาวขนาด ๑๕๐ หน้าเป็นขนาดที่เหมาะสม ถ้าเป็นสารคดีควรมีความยาว ๑๐๐ หน้า รูปเล่มต้องทนทาน ใช้ประโยคสั้น ๆ ใช้คำศัพท์จำกัด ตัวอักษรขนาดใหญ่

(๓.) วัยที่ชอบการอ่าน (Major Reading Age) จะอยู่ในช่วงอายุ ๙ - ๑๒ ปี เป็นระยะที่เด็กอ่านหนังสือเองเป็นส่วนใหญ่ ควรให้มีความกระจำจืดและแสดงออกให้ปรากฏ ทั้งทางด้านเนื้อหาและภาพอธิบายประกอบเรื่อง (เป็นสิ่งที่จำเป็น) เรื่องราวไม่จำกัด แต่ต้องมีการกระทำ มีการแสดงออกของตัวละคร ถ้าเป็นสารคดีจะต้องแสดงออกในวิธีที่น่าสนใจและเข้าใจง่าย เด็กในเรื่องควรจะดำเนินโครงเรื่องไปด้วยตนเอง ไม่ใช่ถูกบีบบังคับ ให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของโครงเรื่อง ไม่ควรเขียนหนังสือให้ง่ายลง และต้องมีเทคนิคการปิดเปิดที่ถูกต้องสำหรับเรื่องทางเพศที่อาจเกี่ยวข้อง ขนาดของหน้ารูปเล่ม และส่วนประกอบอื่น ๆ ให้เป็นเล่มหนังสือโดยทั่วไป ต้องส่งเสริมเนื้อเรื่อง สีสันไม่จำเป็น^๑

เฮดวิก แอนัวร์ (Hedwig Anuar) ได้ทำการสำรวจประเภทหนังสือที่เด็กชอบอ่านในประเทศสิงคโปร์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยเบื้องต้นว่า เป็นหนังสือที่พวกเขาเด็กสามารถชี้ชัดถึงเหตุการณ์ บอกลักษณะนิสัยของตัวละคร บอกสถานที่ (ฉาก) และเป็นหนังสือที่ก่อให้เกิดจินตนาการ สร้างสรรค์ แสดงความอยากรู้อยากเห็น หรือเรื่องน่าพิศวง เพื่อให้ได้หนังสือสำหรับเด็กตรงทั้งสองประเภท นักประพันธ์จึงไม่ควรที่จะละเลยหนังสือนวนิยายที่สร้างจินตนาการให้แก่เด็ก เพราะจะมีส่วนช่วยให้เด็กเข้าใจในชีวิต ปัญหาของคนอื่น ทั้งยังเสริมสร้างให้เด็กมีความพยายาม

^๑Ibid., pp. 379 - 380.

ที่จะพัฒนาอุปสรรค ปัญหา และความยุ่งยากที่ต้องเผชิญในชีวิตความเป็นผู้ใหญ่ต่อไป^๑

จ. โรเบิร์ต คาร์ลเซน (G. Robert Carlsen) ได้ทำการศึกษาลักษณะและประเภทของหนังสือสำหรับวัยรุ่นตอนต้น ศีรษะของเด็กมีอายุ ๑๑ - ๑๔ ปีว่าเป็นวัยที่เด็กพยายามหา รูปแบบของ เรื่องที่ตนพอใจมากที่สุด สรุปผลได้ว่า

๑. เรื่องราวเกี่ยวกับสัตว์ (Animal stories) เด็กส่วนใหญ่ชอบอ่านเรื่องเกี่ยวกับสัตว์มาก บางคนอ่านถึง ๑๕๐ - ๒๐๐ เรื่อง และเริ่มมีความชอบพิเศษเฉพาะสัตว์แต่ละชนิด เช่นม้าหรือสุนัข เป็นต้น

๒. เรื่องการผจญภัย (Adventure stories) เด็กชายในวัยนี้มักอ่านเรื่องการผจญภัยต่าง ๆ เรื่องของผู้ยิ่งใหญ่ ซึ่งลักษณะของเนื้อเรื่องมักจะมีการแก้ปัญหาด้วยความฉลาด ความกล้าหาญ และท้ายที่สุดตัวละครสามารถแก้ปัญหาได้ผลสำเร็จดังตาม

๓. เรื่องลึกลับ (Mystery stories) ซึ่งต่างจากเรื่องลึกลับของผู้ใหญ่ เพราะวัยรุ่นต้องการจะสืบทราบว่า "ใครเป็นผู้กระทำ" (Who-done-it ?) และตัวละครเป็นเด็กวัยเดียวกับเขาที่พบสถานการณ์ต่าง ๆ เช่นการสืบหาสมบัติหรือพินัยกรรมที่หายไป เด็กชายต้องการให้เรื่องเกิดขึ้นในสถานที่แปลก ๆ เช่นป่า เขา เหวลึก ส่วนเด็กหญิงนิยมให้เป็นฉากในสถานที่ที่เธอคุ้นเคย เช่นในบ้านร้าง

๔. เรื่องเหนือธรรมชาติ (Tales of the supernatural) เป็นเรื่องคล้ายเรื่องลึกลับมหัศจรรย์ ซึ่งอ่านแล้วทำให้เกิดความตื่นเต้นระทึกใจ ชวนให้ตกใจ มีลักษณะที่ทำให้คิดแปลกไปจากธรรมชาติ เช่นเรื่องผี หลุมศพที่มีแสงแวบ ๆ แวม ๆ เสียงลึกลับ เป็นต้น

๕. เรื่องกีฬา (Sport stories) เนื่องจากเด็กในวัยนี้ยังไม่สามารถเล่นกีฬาได้ติดนัก จึงพยายามหาหนังสือประเภทส่งเสริมการเล่นกีฬามาอ่าน ส่วนเด็กหญิงอ่านหนังสือเรื่องกีฬาบ้างก็เพราะว่าสภาพครอบครัวและเพื่อนทำให้สนใจ แม้ว่าวัฒนธรรมจะกระตุ้นให้เด็กหญิงกระโดดหรือลื่นทางคานร่างกาย แต่ก็ยังมีเรื่องเกี่ยวกับกีฬาไม่มากนักที่ตรงกับความสนใจและปัญหาของเด็กหญิง

^๑ Anuar, "Children's Information Services in Southeast Asia,"

๖. เรื่องของชีวิตวัยรุ่นทั่วโลก (Growing up around the world) เด็กหญิงสนใจอ่านเรื่องชีวิตวัยรุ่นในปัจจุบันของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกมากเป็นพิเศษ ทั้งนี้เพื่อนำมาเปรียบเทียบและเป็นแบบอย่างสำหรับตัวเองด้วย ฉะนั้นผู้เขียนเรื่องเหล่านี้ควรเขียนให้ถูกต้องมีประสิทธิภาพที่สุด

๗. เรื่องเกี่ยวกับบ้านและครอบครัว (Home and family-life) เด็กหญิงจะชอบเรื่องราวเกี่ยวกับความอบอุ่น ความรัก และความสัมพันธ์ของคนภายในครอบครัว และมีตัวละครเป็นเด็กวัยรุ่นที่ทำงานหนัก ฉลาด หรือเสียสละ เพื่อช่วยเหลือครอบครัวให้มีสภาพดีขึ้น แต่เด็กชายไม่ค่อยสนใจนัก

๘. เรื่องตลกขบขัน (Broad, bold slapstick) ทั้งเด็กชายและเด็กหญิงชอบเรื่องตลกขบขันมาก ซึ่งอารมณ์ของเด็กวัยนี้แตกต่างไปจากเด็กวัยอื่น ๆ และผู้ใหญ่ เรื่องประเภทนี้มีผู้เขียนน้อย ต้องอ่านจากวารสารและดูจากโทรทัศน์เสียส่วนใหญ่

๙. เรื่องราวอิงประวัติศาสตร์ (Setting in the past) เด็กหญิงชอบอ่านเรื่องราวเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ แต่ไม่ใช่นวนิยายประวัติศาสตร์จริง ๆ เป็นเพียงเกร็ดประวัติศาสตร์นำมาแต่งให้เรื่องราวเปลี่ยนแปลงไปไม่เหมือนกับโลกที่เด็กเห็นในปัจจุบัน^๑

ซัดสัน ไมโล แอนเดอร์สัน (Hudson Milo Anderson) ได้ทำการวิเคราะห์ความสัมพันธ์องค์ประกอบในการเลือกอ่านอย่างสมัครใจของวัยรุ่น ผลของการวิจัยสรุปได้ว่า เด็กหญิงอ่านหนังสือมากกว่าเด็กชายเป็นระดับ .๐๑ ของระดับความเชื่อมั่นที่ ก) การอ่านทั้งหมด ข) การจัดประเภทของวัยรุ่น ค) การจัดประเภทการอ่านสำหรับผู้ใหญ่ ง) "นวนิยายสำหรับวัยรุ่น" และ จ) "นวนิยายระหว่างปี ๑๙๐๐ - ๑๙๔๐" ส่วนเด็กชายอ่านมากกว่าเด็กหญิงเป็นระดับ .๐๑ ของระดับความเชื่อมั่นที่ข่าวสารสำหรับผู้ใหญ่ และ .๐๕ ที่ประเภชิวประวัติ

^๑ G. Robert Carlsen, Books and the Teen-Age Reader: A Guide for Teachers, Librarians and Parents (New York: Harper & Row, Publishers, 1971), pp. 23 - 25.

ส่วนการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของอาชีพของพ่อแม่กับการอ่านหนังสือโดยความสมัครใจของเด็ก
วัยรุ่น ปรากฏว่าไม่มีความแตกต่างที่สำคัญเกี่ยวกับจำนวนหนังสือทั้งหมดที่นักเรียนผู้ซึ่งมีพ่อแม่
มีอาชีพต่างกันอ่าน^๑

งานวิจัยของประเทศไทย เท่าที่ได้ศึกษามามีดังนี้คือ

จวงจันทร พาละหาญ ได้สำรวจความสนใจในการอ่านของเด็กและประเภทของหนังสือที่
เด็กชอบ โดยทำการสัมภาษณ์เด็กที่อยู่ในวัยระหว่าง ๕ - ๑๗ ปี จำนวนเพศชาย ๕ คน และเพศ
หญิง ๕ คน ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค สรุปผลได้ว่า ทั้งเด็กเล็กและเด็กโตมีความสนใจใน
หนังสือการ์ตูนมาก เด็กเล็กสนใจหนังสือที่มีภาพประกอบมากกว่าหนังสือที่ไม่มีภาพประกอบ และภาพ
ประกอบที่มีสีสันสวยงามได้รับความนิยมมากกว่าภาพขาวดำ นอกจากนี้เด็กเล็กยังมีความสนใจใน
เรื่องธรรมชาติ เช่น เกี่ยวกับสุนัข แมว หรือต้นไม้ ดอกไม้ ส่วนเด็กโตเฉพาะเด็กชายจะชอบ
เรื่องที่ผาดโผนมากขึ้น เช่นชอบหนังสือเกี่ยวกับเครื่องบิน^๒

ในการประชุมสามัญประจำปีของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๔
ได้มีการอภิปรายเกี่ยวกับเรื่องวิธีในการที่จะทำให้เยาวชนอ่านหนังสือมากขึ้น^๓ ซึ่งในเรื่อง
ลักษณะหนังสือและประเภทหนังสือที่เด็กในวัยต่าง ๆ ชอบอ่านสอดคล้องกับผลการวิจัยข้างต้น

และในการประชุมสามัญประจำปีของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๑
สุดจิตต์ ภูญโญยัง ได้ทำการสัมภาษณ์เด็ก ๓ คน วัย ๘, ๑๑ และ ๑๓ ปี เพื่อทราบถึงความสนใจ

^๑ Hudson Milo Anderson, "Analysis of the Relationship of Selected Factors to the Nature of the Voluntary Reading of Adolescents,"

Dissertation Abstracts International 11 (May 1964): 4577 A.

^๒ จวงจันทร พาละหาญ, "การสัมภาษณ์เด็กเรื่องหนังสือที่ชอบและความสนใจโดยทั่วไป,"
วารสารห้องสมุด ๑๔ (มีนาคม - เมษายน ๒๕๑๔) : ๑๑๒ - ๑๒๒.

^๓ "วิธีทำให้เยาวชนอ่านหนังสือมากขึ้น," วารสารห้องสมุด ๑๗ (มีนาคม - เมษายน
๒๕๑๖) : ๑๕๗ - ๑๖๕.

และความต้องการอ่านหนังสือของเด็ก ซึ่งในการสรุปคำสัมภาษณ์ปรากฏว่าสอดคล้องกับผลสรุปของการวิจัยข้างต้น โดยเด็กทั้งสามคนให้ความเห็นว่า

๑. ความสนใจในการอ่าน เด็กหญิงวัย ๘ ปี ชอบหนังสือที่มีรูปภาพประกอบ เนื้อเรื่องต้องสนุก เด็กหญิงวัย ๑๑ ปีชอบเรื่องประเภทสนุกสนานและขบขัน หนังสือการ์ตูน หนังสือให้ความรู้ มีตัวหนังสือมากกว่ารูป เด็กชายวัย ๑๓ ปีชอบหนังสือประเภทความรู้ ชีวิตประวัติ ของบุคคลสำคัญ

๒. หนังสือที่กำลังอ่านในปัจจุบัน เด็กหญิงวัย ๘ ปี อ่านหนังสือชุด พล นิกร กิมหงวน และสัตว์โลกที่น่ารัก เด็กหญิงวัย ๑๑ ปี อ่านเรื่องนิกรกิมหงวน เพราะทำให้ทราบจิตใจของสัตว์ ส่วนเด็กชายวัย ๑๓ ปี อ่านเรื่องอยู่กับก๋ง เพราะให้ความรู้เกี่ยวกับชีวิตประจำวันของชาวจีนในชนบท

๓. ข้อคิดเห็น เกี่ยวกับการจัดพิมพ์หนังสือสำหรับเด็ก เด็กหญิงวัย ๘ ปี ต้องการให้จัดพิมพ์หนังสือตามระดับอายุของเด็กทุกระดับ เด็กหญิงวัย ๑๑ ปีต้องการให้ผู้จัดพิมพ์คำนึงถึงระดับอายุของเด็ก เช่น เด็กชั้นประถมปีที่ ๑ ส่วนมากจะชอบเรื่องเกี่ยวกับสัตว์ เจ้าชายเจ้าหญิง และควรมีภาพประกอบเป็นภาพสี สัตว์ไม่ควรยากจนอ่านไม่รู้เรื่อง สำหรับเด็กชั้นประถมปีที่ ๕-๖ ภาพประกอบควรจะลดลง สำหรับเด็กชั้นมัธยมศึกษา ภาพประกอบไม่ต้องมีก็ได้ เพราะเด็กในระดับนี้ไม่ค่อยชอบภาพ เด็กชายวัย ๑๓ ปี แสดงความคิดเห็นว่าหนังสือมีพอเพียงแล้ว แต่ถ้าจะพิมพ์อีก ควรให้เหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน ภาษาที่ใช้ควรเข้าใจง่าย รูปภาพจะมีหรือไม่มีไม่สำคัญ

มีงานวิจัยของกระทรวงศึกษาธิการที่สอดคล้องกับผลการวิจัยต่าง ๆ ข้างต้น เกี่ยวกับการสำรวจความสนใจและรสนิยมในการอ่านของเด็กและเยาวชนไทย สรุปได้ว่า

สุดจิตต์ วิทยไถ่, "สัมภาษณ์ความต้องการของเด็ก," วารสารห้องสมุด ๒๓ (มกราคม - กุมภาพันธ์ ๒๕๒๒) : ๕๗ - ๖๑.

นักเรียนประถมฯ และมียมฯ สนใจอ่านนิทานและนิยาย ร้อยละ ๓๒.๑๔ และ ร้อยละ ๒๑.๖๔

นักเรียนประถมฯ และมียมฯ สนใจอ่านหนังสือสารคดี เช่น ประวัติบุคคล ร้อยละ ๕๔.๓๔ และร้อยละ ๓๓.๐๖

นักเรียนประถมฯ และมียมฯ สนใจอ่านเรื่องตลก เช่น นิทานขำขัน ร้อยละ ๓๕.๐๕ และร้อยละ ๒๖.๕๑

นักเรียนประถมฯ และมียมฯ สนใจอ่านเรื่องผี เช่น รวมเรื่องผี ร้อยละ ๑๗.๕๐ และร้อยละ ๒๗.๕๓

นักเรียนประถมฯ และมียมฯ สนใจอ่านเรื่องผจญภัย เช่น เพชรพระอุมา ร้อยละ ๒๕.๕๖ และร้อยละ ๓๑.๘๐

นักเรียนประถมฯ และมียมฯ สนใจอ่านเรื่องสืบสวน เช่น ชุด ๐๐๗ ร้อยละ ๗๓.๖๔ และร้อยละ ๖๐.๕๒^๑

ในปี พ.ศ. ๒๕๒๓ การวิจัยของปัทมา สมพงษ์ ในด้านเนื้อเรื่องที่เด็กส่วนใหญ่ชอบอ่านสอดคล้องกับผลการวิจัยของความต้องการของเด็กนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนต้น คือเด็กชอบเนื้อเรื่องที่สนุกสนาน ตื่นเต้น และชอบเรื่องที่มีตัวเอกเป็นสัตว์มีชีวิต เด็กระดับชั้นประถมปีที่ ๑ และ ๒ จะชอบนิทานมาก ส่วนเด็กระดับชั้นประถมปีที่ ๓ และ ๔ มีความสามารถในการอ่านสูงกว่ามาก บางคนสามารถอ่านหนังสือเล่มใหญ่ที่มีความหนามาก จบในเวลาอันสั้น และสามารถออกความคิดเห็นวิพากษ์วิจารณ์ตัวละครได้ด้วย^๒

^๑กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ, รายงานการสำรวจความสนใจและรสนิยมในการอ่านของเด็กและเยาวชนไทย (กรุงเทพมหานคร : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๑๔), หน้า ๓๕ - ๓๙.

^๒ปัทมา สมพงษ์, "ความคิดเห็นของเด็กนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนต้นที่มีต่อหนังสือสำหรับเด็กที่ผลิตออกมาในประเทศไทย ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๒๐ - ๒๕๒๒" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๓).

จากงานวิจัยเกี่ยวกับความสนใจในการอ่านและประเภทของหนังสือที่เด็กอ่านทั้งในต่างประเทศและในประเทศไทยที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นนั้น พอสรุปผลได้ดังนี้

๑. ความสนใจในการอ่านของเด็กและประเภทของหนังสือที่เด็กเลือกอ่านจะเปลี่ยนไปตามระดับอายุและความแตกต่างทางเพศ
๒. เรื่องที่เด็กชายชอบมากที่สุดเป็นเรื่องเกี่ยวกับการผจญภัย การต่อสู้ทางร่างกาย ลักษณะความเป็นมนุษย์ เรื่องสัตว์ เรื่องตลกขบขัน ความกล้าหาญ และความรักชาติ ส่วนเรื่องที่เด็กหญิงชอบมากที่สุดเป็นเรื่องการผจญภัย ชีวิตในบ้านและในโรงเรียน ลักษณะความเป็นมนุษย์ สัตว์เลี้ยง ความรักที่ซาบซึ้ง ความรู้สึกอ่อนไหวและความลึกซึ้ง
๓. เด็กทุกวัยทั้งระดับเด็กเล็กและเด็กโตมีความสนใจในหนังสือการ์ตูนมาก
๔. เด็ก ๆ จะชอบหนังสือที่มีเนื้อเรื่องสนุกสนาน ตื่นเต้นและตัวเอกเป็นสิ่งมีชีวิต
๕. เด็กสนใจหนังสือที่มีภาพประกอบมากกว่าหนังสือที่ไม่มีภาพประกอบ และภาพประกอบที่มีสีสันสวยงามจะได้รับความสนใจมากกว่าภาพขาวดำ
๖. เด็กในระดับประถมศึกษาปีที่ ๓ และปีที่ ๔ บางคนมีความสามารถในการอ่านสูงมาก สามารถอ่านหนังสือขนาดใหญ่หลายหน้าจบในเวลาอันสั้น และสามารถแสดงความคิดเห็นวิพากษ์วิจารณ์ตัวละครได้ด้วย
๗. หนังสือนวนิยายประเภทที่สร้างจินตนาการให้แก่เด็กมีส่วนช่วยให้เด็กเข้าใจชีวิตและปัญหาของคนอื่น อีกทั้งยังส่งเสริมให้เด็กมีความพยายามที่จะฟันฝ่าอุปสรรค ปัญหาและความยุ่งยากที่ต้องเผชิญในชีวิตความเป็นผู้ใหญ่ต่อไป
๘. เด็กวัยก่อนอายุ ๕ ปี ชอบบทกลอน Mother Goose เรื่องเกี่ยวกับเทพนิยาย ธรรมชาติ ครอบครัว อากาศและเรื่องเกี่ยวกับเครื่องยนต์กลไก เนื้อเรื่องต้องมีขนาดสั้นและภาพประกอบเหมือนจริง
๙. เด็กอายุ ๖ - ๘ ปีชอบนิทานเกี่ยวกับสัตว์พูดได้ บทกลอน Mother Goose เทพนิยายบางเรื่องและเรื่องสมจริง หนังสือสำหรับเด็กในวัยนี้ควรมีทั้งเนื้อหาและภาพประกอบกัน

๑๐. เด็กอายุ ๑๐ ปีชอบเรื่องผจญภัย เรื่องเกี่ยวกับดินแดนอื่น ๆ การเดินทาง
 เสริมสนใจอ่านชีวประวัติบุคคลสำคัญ เด็กชายเริ่มอ่านหนังสือเกี่ยวกับคณิตศาสตร์และการประดิษฐ์
 คิดค้น นิทานเกี่ยวกับอภินิหารของผู้วิเศษและตำนาน

๑๑. เด็กอายุ ๑๑ ปีชอบเรื่องราวซ้ำ ๆ กันที่มีตัวละครซ้ำ ๆ กันอยู่ในเรื่อง
 ผจญภัย และ เรื่องลึกลับ เด็กชายจะสนใจเพิ่มขึ้นทางด้านวิทยาศาสตร์

๑๒. เด็กอายุ ๑๒ ปีมีความสนใจมากในเรื่องชีวประวัติ เรื่องราวเกี่ยวกับบ้าน
 และชีวิตในโรงเรียน เด็กชายสนใจในเรื่องการผจญภัยที่มีสาระมากขึ้นกว่าเดิม และ เริ่ม
 อ่านนวนิยาย

๑๓. เด็กอายุ ๑๓ - ๑๔ ปีสนใจหนังสือประเภทที่เป็นรูปแบบเฉพาะเจาะจงยิ่งขึ้น
 เด็กชายจะชอบอ่านเรื่องเกี่ยวกับเครื่องยนต์กลไกและวิทยาศาสตร์มากขึ้น ส่วนเด็กหญิงชอบอ่าน
 นวนิยายรัก ๆ ใคร่ ๆ

๑๔. เด็กอายุ ๑๔ ปี การอ่านเริ่มลดน้อยถอยลง และเริ่มสนใจอ่านหนังสือ
 ประเภทใดประเภทหนึ่งโดยเฉพาะ

๒. งานวิจัยเกี่ยวกับเนื้อหาของหนังสือสำหรับเด็ก

งานวิจัยของต่างประเทศเท่าที่ได้ศึกษามามีดังนี้

ในปี ค.ศ. ๑๙๗๐ มาร์โจริ บรูซาสโก (Marjori Brusasco) ได้ทำการศึกษาเนื้อหา
 ของผลงานและการพัฒนาอาชีพในนวนิยายที่ใช้อ่านประกอบการเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาใน
 รัฐนิวยอร์ก เพื่อจะดูว่านวนิยายเหล่านั้นมีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพของวัยรุ่นอย่างไรบ้าง ผลของ
 การวิจัยสรุปได้ว่า อาชีพต่าง ๆ ที่ได้รับความสนใจได้แก่ ฟาร์ม วิชาชีพ งานแม่บ้าน รูปแบบทาง
 อาชีพของผู้ชายกระจายออกไปหลายแขนง ส่วนของผู้หญิงถูกจำกัดวงแคบลง แสดงให้เห็นทัศนคติ
 แคบของงาน และทางเลือกอาชีพในทัศนคติที่แคบ^๑

---

^๑ Marjori Brusasco, "Work Content and Vocational Development in
 Novels Listed for Use in New York State Secondary Schools," Dissertation
Abstracts International 30(March 1970): 3717 A.

ปี ค.ศ. ๑๙๗๒ กลอเรีย โทบี แบลทท์ (Gloria Toby Blatt) ได้ริชยความรุนแรงในวรรณกรรมสำหรับเด็ก เป็นการวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับการเลือกตัวอย่างวรรณกรรมสำหรับเด็กและการศึกษาการสนองตอบของเด็กที่มีต่อบทประพันธ์ที่บรรยายความรุนแรง หนังสือที่ใช้ศึกษาเป็นนวนิยายที่คล้ายคลึงกับชีวิตจริง ซึ่งได้คัดเลือกมาแล้วโดยสมาคมห้องสมุดอเมริกันให้เป็นหนังสือที่น่าสนใจระหว่างปี ค.ศ. ๑๙๖๐ - ค.ศ. ๑๙๗๐ ผลของการวิจัยสรุปได้ว่าในด้านการวิเคราะห์เนื้อหานั้น ในช่วงระยะกว่า ๑๐ ปี ไม่มีหลักฐานที่สำคัญในการเพิ่มความรุนแรงที่มีอยู่ในหนังสือสำหรับเด็ก โดยเฉลี่ยนวนิยายอิงประวัติศาสตร์มีความรุนแรงเป็น ๒ เท่าของเรื่องอ่านเล่นที่คล้ายคลึงกับชีวิตจริงในปัจจุบัน การเปรียบเทียบหนังสือหลาย ๆ เล่มโดยนักเขียนคนเดียวกัน แสดงว่านักเขียนโดยทั่วไปผลิตหนังสือที่มีความรุนแรงในจำนวนพอ ๆ กัน หนังสือที่มีต้นฉบับพิมพ์มาจากประเทศในเครือจักรภพอังกฤษมีความรุนแรงในปริมาณที่ประเมินได้คร่าว ๆ ว่าพอ ๆ กันกับหนังสือที่ผลิตในสหรัฐอเมริกาตลอดระยะเวลา ๑๐ ปี ครั้งหนึ่งของการกระทำที่รุนแรงมักจะแสดงโดยตัวละครตัวรอง มีแนวโน้มเล็กน้อยว่าการกระทำที่รุนแรงมักเป็นในระหว่างคนที่ไม่ใช่พวกของตนในเรื่องนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ การกระทำที่รุนแรงส่วนใหญ่เกือบทั้งหมดเป็นการบรรยายที่มีผลต่อความรู้สึก โดยทั่วไปมักมีการเติมข้อมูลให้สมบูรณ์เกี่ยวกับการกระทำและผลของความรุนแรง เสียงส่วนใหญ่ของการตัดสินคุณค่าเกี่ยวกับความก้าวร้าวมักจะตัดสินต่อการกระทำเช่นนั้น ในส่วนที่เกี่ยวกับการสนองตอบของเด็กต่อบทที่รุนแรงในวรรณกรรมสำหรับเด็ก เด็กจำนวนครึ่งหนึ่งหรือมากกว่านั้นชี้ให้เห็นว่าพวกเขาชอบบทที่อ่านนั้น เด็กจากโรงเรียนในเมืองที่มีสังคมที่ไม่เป็นระเบียบมักจะพูดว่า เขาชอบบทความรุนแรงมากกว่าเด็กในโรงเรียนชนบทหรือชานเมือง เด็กจากโรงเรียนในเมืองอีกเช่นกันที่แสดงว่ามีระดับความเข้าใจสูงกว่าเด็กอื่น ๆ เด็กในระดับ ๓ ในโรงเรียนชนบทคิดว่าเรื่องมีฉากเกี่ยวกับชนบทใกล้เคียงกับชีวิตจริงมากกว่าเด็กจากโรงเรียนชานเมืองและโรงเรียนในเมือง ในทางตรงกันข้ามนักเรียนส่วนใหญ่ในระดับ ๗ คิดว่าหนังสือนวนิยายอิงประวัติศาสตร์คล้ายคลึงกับรูปแบบของโคบาลและเรื่องราวของอินเดียนแดงเป็นเรื่องที่คล้ายกับชีวิตจริง ปรากฏว่าไม่มีความสัมพันธ์ใด ๆ

ระหว่างการสนองตอบเป็นรายบุคคลต่อแบบสอบถามและลักษณะของบุคคลิกที่พอจะจัดได้ใน
การทดสอบความซิงชาของการก้าวร้าว^๑

ปี ค.ศ. ๑๙๘๐ พอลลิส จีน เพอร์รี่ (Phyllis Jean Perry) ได้ทำการวิจัย
เรื่อง "การวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบในการปฏิบัติเกี่ยวกับแก่นของเรื่องความตายในวรรณกรรม
สำหรับเด็กและวัยรุ่นก่อนและหลังปี ค.ศ. ๑๙๗๐" โดยศึกษาเจาะจงในการวิเคราะห์ลักษณะ
ลงไปตามจำนวนของประเภทชื่อเรื่องวรรณกรรมสำหรับเด็กและวัยรุ่น ซึ่งได้รับการคัดเลือกแบบสุ่ม
ตัวอย่าง รวมทั้งหมด ๑๐๐ เรื่อง เปรียบเทียบระหว่างนวนิยายขนาดสั้นและนวนิยายขนาดยาว
คำถามที่ถูกส่งไปได้ออกคัดเลือกและกลั่นกรองโดยคณะที่ปรึกษาซึ่งประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญในสาขา
วรรณกรรมสำหรับเด็กและเยาวชน ผลของการวิจัยสรุปได้ว่า ๑) การกำหนดความตายที่สำคัญ
และบ่อยที่สุดมักจะเกิดก่อนที่เนื้อเรื่องจะเริ่มขึ้นจริง ๑) คำที่เกี่ยวข้องกับความตาย ๗ คำที่มัก
จะใช้บ่อย ๆ ในนวนิยายคือ ตายแล้ว (dead) ความตาย (deaths) ตาย (dies) ตายแล้ว
(died) กำลังจะตาย (dying) ฆ่า (kills) และถูกฆ่า (killed) ๓) ทั้งก่อนและหลังปี
ค.ศ. ๑๙๗๐ วรรณกรรมสำหรับเด็กและวัยรุ่นโดยมากตามธรรมดาเช่นพ่อแม่มักจะเป็นตัวละคร
ซึ่งตายแล้ว ๔) เพศของตัวละครเอกมักจะเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง ๕) เพศของตัวละคร
ที่ตายมักจะเป็นเพศชายบ่อยกว่าเพศหญิง ๖) การล้มเจ็บเพราะความเศร้าโศกมักเป็นการสนอง
ตอบต่อความตายที่พบบ่อยมากที่สุด ๗) นวนิยายก่อนปี ค.ศ. ๑๙๗๐ มีเนื้อหาที่เพิ่มขึ้นเกี่ยวกับ
พิธีกรรมทางศาสนา ๘) การตายตามอายุชยและจากโรคที่ยังไม่ถึงเวลา ตามมาด้วยอุบัติเหตุ
มักเป็นสาเหตุของการตายที่พบบ่อยที่สุด ๙) น้ำตาเป็นเครื่องแสดงถึงความเศร้าโศกมากที่สุดในการตาย^๒

^๑ Gloria Toby Blatt, "Violence in Children's Literature: A
Content Analysis of a Select Sampling of Children's Literature and a
Study of Children's Responses to Literary Episodes Depicting Violence,"
Dissertation Abstracts International 33(November 1972): 2316 A.

^๒ Phyllis Jean Perry, "A Comparative Analysis of the Treatment
of the Death Theme in Children's and Adolescent Literature Pre and Post
1970," Dissertation Abstracts International 41(October 1980): 1378 A.

และในปีเดียวกันนี้บาร์บารา รุท เฮอร์ริน (Barbara Ruth Herrin) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ประวัติและการวิเคราะห์เกี่ยวกับรางวัลหนังสือสำหรับเด็กของวิลเลียม แอลแลน ไวท์" รางวัลหนังสือนี้ได้รับการตั้งขึ้นเมื่อปี ค.ศ. ๑๙๕๒ เพื่อเป็นเกียรติแก่นายวิลเลียม แอลแลน ไวท์ ซึ่งเป็นบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ของเมืองเล็ก ๆ ในรัฐแคนซัส และเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านนิทานพื้นบ้าน รางวัลนี้เป็นรางวัลการเลือกที่ผู้อ่านของรัฐนี้ตั้งขึ้นเป็นครั้งแรกให้แก่หนังสือเด็กแต่ละปีนักเรียนระดับ ๔ - ๘ ในรัฐแคนซัสจะเลือกหนังสือที่ตนชอบจากจำนวนหนังสือ ๑๔ - ๒๒ ชื่อ เรื่องซึ่งผู้แทนขององค์การทางการศึกษาในรัฐทั้งหมดเลือกและจัดลำดับไว้ นักเขียนผู้ชนะเลิศจะได้รับเชิญมาที่รัฐเพื่อรับรางวัลเป็นเหรียญรอนซ์ มีวาดลาย และได้มีโอกาสพบปะกับเด็ก ๆ พ่อแม่ บรรณารักษ์และครูอาจารย์ รางวัลนี้มีผลช่วยส่งเสริมให้มีการอ่านหนังสือที่ดี ทำให้เด็กนักเรียนในรัฐแคนซัสได้รู้จักคุ้นเคยกับนักเขียนผู้แต่งหนังสือเด็กเหล่านั้น และเป็นแบบอย่างของการจัดตั้งรางวัลให้แก่รัฐอื่น ๆ ด้วย ผลการวิจัยสรุปได้ว่า เรื่องราวของหนังสืออ่านเล่นที่คล้ายคลึงกับชีวิตจริงเป็นเรื่องที่ได้รับเลือกให้ได้รับรางวัลมากที่สุด รวมทั้งเรื่องเกี่ยวกับสัตว์จินตนิยายและเรื่องสมจริง นอกจากนี้มีการลงคะแนนเสียงบางส่วนให้แก่เรื่องเกี่ยวกับข่าวสาร กริณีพนธ์ หรือวรรณคดีแบบเก่า ความแตกต่างของแบบความชอบของเด็กนักเรียนในระดับ ๔ และระดับ ๘ เป็นที่น่าสังเกตว่า ในปี ค.ศ. ๑๙๗๗ - ๑๙๗๘ คะแนนเสียงของเด็กนักเรียนในระดับ ๔ เลือกเรื่องจินตนิยาย และเด็กนักเรียนในระดับ ๘ เลือกเรื่องที่สมจริงและนวนิยายอิงประวัติศาสตร์

งานวิจัยของประเทศไทย เท่าที่ได้ศึกษามามีดังนี้

ปี พ.ศ. ๒๕๒๒ สุนทรี มีพร้อม ทำการวิเคราะห์หนังสือสำหรับเด็กฉบับคณะกรรมการประกวดจำนวน ๑๗ เล่ม แยกเป็นหนังสือประเภทบันเทิงคดีและสารคดี ผลการวิจัยสรุปได้ว่า

Barbara Ruth Herrin, "A History and Analysis of the William Allen White Children's Book Award," Dissertation Abstracts International 40(February 1980): 4286 A.

หนังสือประเภทบันเทิงคดีสอนให้เด็กเชื่อฟังคำสั่งสอน มีความกตัญญูทเวทต่อพ่อแม่ ครู อาจารย์ ให้มีความสามัคคี ความซื่อตรง ความกล้าหาญ ความอดทน ความเมตตากรุณาและเชื่อเพื่อเพื่อนฝูง
ต่อกัน รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ส่วนหนังสือประเภทสารคดีสอนเด็กให้รู้จักการปฏิบัติ
ตนในสังคมและสอนให้เข้าใจถึงวัฒนธรรมในสมัยก่อน^๑

ปี พ.ศ. ๒๕๒๓ กรรณิการ์ นาคอญ ทำการวิเคราะห์หนังสือสำหรับเด็กวัย ๖ - ๙ ปี
ที่พิมพ์ในประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๐ - ๒๕๒๒ ทั้งทางด้านเนื้อหา ลักษณะรูปเล่มและการ
ใช้ภาษา ใช้ประชากร ๘๐ เล่ม แล้วนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดขึ้น และตรวจสอบผลการ
วิเคราะห์หนังสือโดยการสัมภาษณ์เด็กวัย ๖ - ๙ ปี หลังจากที่ได้อ่านหนังสือที่ได้รับค่าเฉลี่ยตาม
เกณฑ์สูงสุดและต่ำสุดในแต่ละด้าน เพื่อทราบความคิดเห็นของเด็ก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์
ของผู้วิจัย การวิจัยสรุปผลได้ว่า ๑) หนังสือสำหรับเด็กวัย ๖ - ๙ ปี ทางด้านเนื้อหา หนังสือ
ที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ด้านเนื้อหาอยู่ในระดับดี ๒ เรื่อง อยู่ในระดับปานกลาง ๑๗ เรื่อง และอยู่
ในระดับควรปรับปรุง ๕ เรื่อง ทางด้านลักษณะรูปเล่ม อยู่ในระดับดีหมดทุกเรื่อง ทางด้านการใช้
ภาษาอยู่ในระดับดีมาก ๑ เรื่อง อยู่ในระดับดี ๒๑ เรื่อง และอยู่ในระดับปานกลาง ๒ เรื่อง
เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ทั้ง ๓ ด้าน ปรากฏว่ามีคุณภาพอยู่ในระดับดี ๒๓ เรื่อง อยู่ในระดับ
ปานกลาง ๑ เรื่อง ๒) หนังสือสำหรับเด็กวัย ๘ - ๙ ปี ทางด้านเนื้อหา หนังสือที่มีคุณภาพตาม
เกณฑ์ด้านเนื้อหาอยู่ในระดับดี ๒ เรื่อง อยู่ในระดับปานกลาง ๔๐ เรื่อง และอยู่ในระดับควร
ปรับปรุง ๑๔ เรื่อง ทางด้านลักษณะรูปเล่ม อยู่ในระดับดีมาก ๒ เรื่อง อยู่ในระดับดี ๔๑ เรื่อง
และอยู่ในระดับปานกลาง ๑๓ เรื่อง ทางด้านการใช้ภาษา อยู่ในระดับดีมาก ๑ เรื่อง อยู่ใน
ระดับดี ๔๑ เรื่อง และอยู่ในระดับปานกลาง ๔ เรื่อง เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ทั้ง ๓ ด้าน
ปรากฏว่ามีคุณภาพอยู่ในระดับดี ๓๖ เรื่อง อยู่ในระดับปานกลาง ๒๐ เรื่อง และจากการตรวจสอบ
ผลการวิเคราะห์หนังสือจำนวน ๕ เรื่อง โดยตามความคิดเห็นของเด็ก ปรากฏว่าสอดคล้องกับผล

^๑สุนทร มีพร้อม, "วิเคราะห์หนังสือสำหรับเด็กฉบับขณะการประกวด," (วิทยานิพนธ์
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๒๒).

การวิเคราะห์ของผู้วิจัย นั่นคือหนังสือที่ได้ค่าเฉลี่ยสูง จำนวนเด็กที่ชอบมีมาก ส่วนหนังสือที่ได้ค่าเฉลี่ยต่ำลง จำนวนเด็กที่ชอบลดน้อยลงเช่นเดียวกัน^๑

และในปี พ.ศ. เดียวกันนี้ รัชณี แพรมิตร ได้ทำการวิเคราะห์หนังสือสำหรับเด็กวัย ๑๑ - ๑๔ ปีที่พิมพ์ในประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๐ - ๒๕๒๒ วิเคราะห์ทั้งทางด้านเนื้อหา ลักษณะรูปเล่มและสีลาการเขียน ใช้ประชากร ๒๕ เล่ม ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ๑) ด้านเนื้อหา หนังสือที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ด้านเนื้อหาในระดับดีมากมีจำนวน ๒ เล่ม อยู่ในระดับดีจำนวน ๑๗ เล่ม ระดับปานกลาง ๗ เล่ม และระดับควรปรับปรุง ๓ เล่ม ๒) ด้านลักษณะรูปเล่ม ไม่มีหนังสือเล่มใดมีคุณภาพตามเกณฑ์ด้านลักษณะรูปเล่มในระดับดีมาก หนังสือส่วนใหญ่มีคุณภาพอยู่ในระดับดี ๒๐ เล่ม และอยู่ในระดับปานกลาง ๔ เล่ม ๓) ด้านสีลาการเขียน หนังสือที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ในระดับดีมากมีเพียง ๑ เล่ม อยู่ในระดับดีเป็นส่วนใหญ่ มีจำนวน ๑๔ เล่ม ระดับปานกลางจำนวน ๘ เล่ม และระดับควรปรับปรุง ๒ เล่ม^๒

และวิจิตรา สุภากร ได้ทำการวิจัยเพื่อหาประเภทของคุณธรรมที่ปรากฏอยู่ในหนังสืออ่านสำหรับเด็กเฉพาะที่พิมพ์ในประเทศไทยในปี พ.ศ. ๒๕๒๐ - ๒๕๒๒ ใช้ประชากร ๑๐๓ เล่ม (แบ่งเป็น ๓ ประเภทคือ นิทานชาวบ้าน ๓๔ เล่ม วรรณกรรมปัจจุบัน ๔๐ เล่ม และวรรณกรรมประเภทร้อยกรอง ๒๙ เล่ม) กับเพื่อที่จะทราบว่าคุณธรรมเหล่านั้น ขึ้นอยู่กับประเภทของหนังสือหรือไม่ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า หนังสือทั้ง ๓ ประเภทมีคุณธรรมทางด้านมารยาทและนิสัยส่วนบุคคล ความเมตตากรุณาและหลักธรรมในการอยู่ร่วมกันมากที่สุด ส่วนหนังสือประเภทนิทานชาวบ้าน

^๑กรรณิการ์ นาคอยู่, "การวิเคราะห์หนังสือสำหรับเด็กวัย ๖ - ๙ ปี ที่พิมพ์ในประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๐ - ๒๕๒๒," (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๒๓).

^๒รัชณี แพรมิตร, "การวิเคราะห์หนังสือสำหรับเด็กวัย ๑๑ - ๑๔ ปี ที่พิมพ์ในประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๐ - ๒๕๒๒," (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๒๓).

และวรรณกรรมประเภทร้อยกรอง มีคุณธรรมทางด้านความเมตตากรุณาปรากฏมากที่สุด ส่วนคุณธรรมที่ปรากฏน้อยที่สุดในหนังสือทั้ง ๓ ประเภทได้แก่ คุณธรรมทางด้านความละเอียดและเกรงกลัวต่อการทำชั่ว คุณธรรมทางด้านความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ และพบว่าคุณธรรมแต่ละด้านที่ปรากฏอยู่ในหนังสือแต่ละประเภทขึ้นอยู่กับประเภทของหนังสือ^๑

ในปี พ.ศ. ๒๕๒๔ กฤษณา ผลชีวิน ทำการวิเคราะห์เนื้อหาหนังสือสำหรับเด็กอายุ ๖ ถึง ๑๒ ปี ที่พิมพ์ในประเทศไทยตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๑๕ ถึง พ.ศ. ๒๕๑๙ ใช้ประชากร ๑๗๕ เล่ม แล้วนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดขึ้น ผลการวิจัยสรุปได้ว่า หนังสือสำหรับเด็กส่วนใหญ่มีคุณภาพในการจัดทำภาพประกอบ การใช้ภาษาและเนื้อหาอยู่ในระดับดี ลักษณะรูปแบบอยู่ในระดับใช้ได้ หนังสือส่วนใหญ่มีเนื้อหาที่จะเสริมสร้างพัฒนาการทางสติปัญญาในด้านความมีเขาว์ปัญญาไวและจินตนาการ หนังสือจำนวนน้อยมีเนื้อหาเกี่ยวกับความซื่อสัตย์ สุจริต ความเคารพในสิทธิของผู้อื่น ความประหยัด ความตรงต่อเวลา ความมีระเบียบวินัย การมีสุขนิสัยที่ดี การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และความรู้ทางศิลปะ^๒

และในปีเดียวกันนี้ นิศา ชูโต กลุ่มจิตต์ พลายเวช และกานตมณี ศักดิ์เจริญ ได้ทำการวิเคราะห์เนื้อหาหนังสืออ่านสำหรับเด็กที่มีจัดจำหน่ายอยู่ในตลาดหนังสือปัจจุบัน (ตุลาคม ๒๕๒๓) เพื่อทราบถึงปริมาณ ประเภท เนื้อหาสาระของหนังสือเด็ก ตลอดจนเนื้อหา

^๑วิจิตรา สุภากร, "วิเคราะห์หนังสืออ่านสำหรับเด็กในด้านคุณธรรมที่พิมพ์เป็นภาษาไทย ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๒๐ - ๒๕๒๒," (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๒๓).

^๒กฤษณา ผลชีวิน, "การวิเคราะห์เนื้อหาหนังสือสำหรับเด็กอายุ ๖ ถึง ๑๒ ปีที่พิมพ์ในประเทศไทยตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๑๕ ถึง พ.ศ. ๒๕๑๙," (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๔).

สาระที่เด็กได้รับเมื่ออ่านหนังสือ เกี่ยวกับการดำเนินการวิจัยได้สำรวจรายชื่อหนังสือสำหรับเด็ก และจัดพิมพ์บรรณนิทัศน์ แยกประเภทหนังสือตามเนื้อหาและวัยของผู้อ่านเป็นช่วงอายุ ๓ - ๖ ปี ๖ - ๙ ปี และ ๙ - ๑๒ ปีขึ้นไป ทำการวิเคราะห์เนื้อหาและคัดเลือกจากกลุ่มช่วงอายุต่าง ๆ ๕๐ เล่ม ทดลองให้เด็กนักเรียนใน ๑๐ โรงเรียนตามช่วงอายุนั้น ๆ อ่านและตอบแบบสอบถาม ผลของการวิจัยสรุปได้ว่า หนังสือเด็กจำนวน ๗๘๗ เล่มแยกเป็น ๓ ประเภท ได้แก่วรรณกรรมพื้นบ้าน (๒๙.๗%) เรื่องอ่านเล่นสมัยใหม่ (๔๓.๕%) และสารคดี (๒๖.๘%) เนื้อหาสาระของหนังสือคือให้ความสนุกสนานเพลิดเพลิน (๒๐%) ให้สาระความรู้ต่าง ๆ แก่เด็ก (๒๕%) ให้คุณธรรมบางประการที่ปรากฏตามลำดับได้แก่ เรื่องความกตัญญู (๒๒) ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว (๑๘) ความกล้าหาญ (๑๘) เป็นคนดี (๑๖) เป็นคนมีเหตุผล (๑๔) เอื้อเฟื้อเสียสละ (๑๓) ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน (๑๑) เมตตากรุณา (๑๐) พอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่ (๙) ไมโลภ (๘) ความรักระหว่างเพื่อน (๘) รักและเมตตาสัตว์และเห็นประโยชน์ความจงรักภักดีของสัตว์ (๘) ไม่อิจฉาริษยา (๗) ความอดทนอดกลั้น (๗) ความซื่อสัตย์ (๖) ความสามัคคี (๖) ขยันหมั่นเพียร (๖) ไม่ไว้วางใจคนแปลกหน้า (๖) เชื่อฟังผู้ใหญ่ (๔) รักการไปโรงเรียน (๔) ไม่พูดปด (๓) ความรอบคอบ (๓) เห็นใจผู้อื่น (๓) ประชาธิปไตย (๓) รู้จักคุณค่าของเล่น (๒) ในขณะที่เดียวกันหนังสือเด็กก็ให้แบบอย่างความคิดผิด ๆ อื่น ๆ ได้แก่ ฉลาดแกมโกง คนฉลาดเอาเปรียบคนโง่ เกียจคร้านได้ดี เป็นต้น เด็กนักเรียนส่วนใหญ่เมื่ออ่านหนังสือแล้วสามารถจับประเด็น เนื้อหาสาระของหนังสือได้ดี^๑

จากงานวิจัยเกี่ยวกับเนื้อหาของหนังสือสำหรับเด็กทั้งในต่างประเทศและในประเทศไทยที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นนั้น พอสรุปผลได้ดังนี้

๑. หนังสือที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการพัฒนาอาชีพมีผลต่อการเลือกอาชีพของเด็กวัยรุ่น
๒. เนื้อหาของนวนิยายอิงประวัติศาสตร์จะมีความรุนแรงเป็น ๒ เท่าของเรื่องอ่านเล่นที่คล้ายคลึงกับชีวิตจริงในปัจจุบัน

^๑ ณิชชา ชูโต กล่อมจิตต์ พลายเวช และกานต์มณี ศักดิ์เจริญ, การวิเคราะห์เนื้อหาหนังสืออ่านสำหรับเด็ก.

๓. หนังสือที่มีต้นฉบับพิมพ์มาจากประเทศในเครือจักรภพอังกฤษมีเนื้อหา
ของความรุนแรงพอ ๆ กันกับหนังสือที่พิมพ์ในสหรัฐอเมริกา และครึ่งหนึ่งของการกระทำที่
รุนแรงมักจะแสดงโดยตัวละครรอง

๔. เด็กส่วนใหญ่ชอบเนื้อหาที่มีการกระทำรุนแรงในวรรณกรรมสำหรับเด็ก
โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กจากโรงเรียนในเมืองที่มีสังคมไม่เป็นระเบียบ

๕. แก่นของเรื่องความตายในวรรณกรรมสำหรับเด็กและวัยรุ่นนั้น การ
กำหนดความตายที่สำคัญและบ่อยที่สุดมักจะเกิดก่อนที่เนื้อเรื่องจะเริ่มขึ้นจริง ๆ ส่วนใหญ่
ตัวพ่อแม่มักจะเป็นตัวละครที่ตายแล้ว เพศชายมักจะเป็นตัวละครมากกว่าเพศหญิง และ
ตายบ่อยกว่า การตายที่พบบ่อยมากที่สุดในวรรณกรรมมักมีสาเหตุมาจากการล้มเจ็บเพราะ
ความเศร้าโศก รongลงมาได้แก่การตายตามอายุขัยและโรคที่ยังไม่ถึงเวลา และอุบัติเหตุ
ตามลำดับ วรรณกรรมก่อนปี ค.ศ.๑๙๗๐ มีเนื้อหาที่เพิ่มขึ้นเกี่ยวกับพิธีกรรมทางศาสนา
และนำตาเป็นเครื่องแสดงความเศร้าโศกมากที่สุดในการตาย

๖. หนังสือที่ได้รับการคัดเลือกให้ได้รับรางวัลหนังสือสำหรับเด็กของ
วิลเลียม แอลแลน ไวท์ บ่อยมากที่สุดมักเป็นเรื่องอ่านเล่นที่คล้ายคลึงกับชีวิตจริง รวมทั้ง
เรื่องเกี่ยวกับสัตว์ จินตนิยาย และเรื่องสมจริง

๗. เด็กที่เรียนอยู่ในระดับชั้นประถมต้นจะชอบจินตนิยาย ในขณะที่เด็ก
ที่เรียนอยู่ในระดับชั้นประถมปลายและมัธยมต้นชอบเรื่องที่สมจริงและนวนิยายอิงประวัติศาสตร์

๘. หนังสือประเภทบันเทิงคดีจะชวนให้เด็กเชื่อฟังคำสั่งสอน มีความ
กตัญญูทเวที่ต่อ พ่อแม่ ครู อาจารย์ ให้มีความสามัคคี ซื่อตรง กล้าหาญ อดทน
เมตตากรุณา และเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกัน รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ส่วนหนังสือ
ประเภทสารคดีสอนให้เด็กรู้จักการปฏิบัติตนในสังคมตลอดจนเข้าใจถึงวัฒนธรรมในสมัยก่อน

๙. หนังสือสำหรับเด็กวัย ๖-๘ ปี ที่จัดพิมพ์ในประเทศไทยส่วนใหญ่จะ
มีเนื้อหาอยู่ในระดับปานกลาง รongลงมาอยู่ในระดับควรปรับปรุง และระดับดีตามลำดับ

ส่วนหนังสือสำหรับเด็กวัย ๑๑-๑๔ ปี ส่วนใหญ่จะมีเนื้อหาอยู่ในระดับดี รองลงมาอยู่ในระดับปานกลาง ระดับควรปรับปรุง และระดับดีมากตามลำดับ

๑๐. หนังสือสำหรับเด็กอายุ ๖-๑๒ ปี ที่พิมพ์ในประเทศไทยส่วนใหญ่จะมีเนื้อหาที่เสริมสร้างพัฒนาการทางสติปัญญาในด้านความมีไหวพริบปัญหาไวและจินตนาการ หนังสือจำนวนน้อยมีเนื้อหาเกี่ยวกับความซื่อสัตย์สุจริต ความเคารพในสิทธิของผู้อื่น ความประหยัด ความตรงต่อเวลา ความมีระเบียบ การมีสุขนิสัยที่ดี การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และความรู้ทางศิลปะ

๑๑. หนังสือสำหรับเด็กประเภทวรรณกรรมพื้นบ้าน เรื่องอ่านเล่นสมัยใหม่และสารคดี ให้เนื้อหาในด้านคุณธรรม สาระความรู้ต่าง ๆ และความสนุกสนานเพลิดเพลินตามลำดับ

๑๒. หนังสือสำหรับเด็กที่พิมพ์ในประเทศไทยประเภทนิทานชาวบ้าน วรรณกรรมปัจจุบัน และวรรณกรรมประเภทร้อยกรอง มีคุณธรรมทางด้านมารยาทและนิสัยส่วนบุคคล ความเมตตากรุณา และหลักธรรมในการอยู่ร่วมกันมากที่สุด ส่วนคุณธรรมที่ปรากฏน้อยที่สุดได้แก่คุณธรรมทางด้านความละเอียดและเกรงกลัวต่อการกระทำชั่ว และความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ หนังสือประเภทนิทานชาวบ้าน และวรรณกรรมประเภทร้อยกรองมีคุณธรรมทางด้านความเมตตากรุณาปรากฏมากที่สุด

๓.๑๑
๓. งานวิจัยเกี่ยวกับภาพประกอบ

งานวิจัยของต่างประเทศเท่าที่ได้ศึกษามามีดังนี้

สตีเฟน โธมัส เบนเซติก (Stephen Thomas Bencetic) ได้ทำการศึกษาเรื่อง "รูปภาพที่เด็กชั้นประถมศึกษารักชอบ" เพื่อจะได้ทราบถึงรูปภาพที่ควรจะใช้ดึงดูดความสนใจของเด็กเรียน และมีส่วนช่วยในการวางแผนหน่วยงานที่ทำการศึกษานอนาคด ตลอดจนวางแผนหลักสูตร เพื่อจะได้พัฒนาให้นักเรียนเกิดความซาบซึ้งเห็นคุณค่าทางสุนทรียภาพทดลองเบื้องต้นด้วยการใช้ภาพสีขนาดโปสเตอร์ ๔๔ ภาพ จัดเรียงเริ่มด้วยภาพ Renaissance

Realism จนกระทั่งถึงภาพ Abstract Expression และภาพตัวอย่างจากฝีมือวาด
 ของนักเรียนเองอีก ๓ ภาพ โดยจัดวางภาพทั้งหมดที่ใช้เป็นเครื่องมือในการทดลองให้เด็ก
 ตอบอย่างมีอิสระมากกว่าจะจงใจให้เลือกเชิงบังคับ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ๑) นักเรียน
 ที่มาจากโรงเรียน ๓ แห่งมีความชอบในเรื่องภาพทั้งเหมือนกันและต่างกัน ความคิดเห็น
 ของเด็กในระดับ ๔, ๕ และ ๖ คล้ายคลึงกันมาก ความเกี่ยวพันต่ำสุดได้แก่เด็กในระดับ
 ๑ และ ๖ ๒) นักเรียนทั้ง ๓ แห่งชอบภาพวาดที่บรรยายทิวทัศน์ สัตว์ และภาพ
 วาดรูปหน้าเด็กมากที่สุด เด็กหญิงชอบภาพวาดที่เกี่ยวกับเด็กหญิงมาก และชอบภาพ
 ดอกไม้ต่าง ๆ มากที่สุด นักเรียนทั้ง ๓ แห่ง ไม่ชอบภาพ Abstract และภาพวาด
 ที่ไม่มีวัตถุอยู่ในภาพ (Non-Objective Painting) ๓) นักเรียนส่วนมากชอบ
 ภาพวาดเหมือนจริงมากกว่าภาพเขียน ๔๐ ภาพที่ตัดสินแล้วว่า เป็นภาพ Abstract^๑

แอนเดรีย เอ็มเมอร์สัน (Andria Emmerson) ได้เขียนบทความเรื่อง
 "ความสำคัญของภาพประกอบในหนังสือที่มีต่อการอ่าน" มีสาระสำคัญว่า รูปภาพนั้น
 เหมาะสำหรับเด็กเล็ก ๆ ในการที่จะเสริมสร้างประสบการณ์ขั้นแรกในการอ่านหนังสือ
 สำหรับเด็กเล็ก ๆ นั้น ภาพที่วาดควรแจ่มชัด แสดงถึงวัตถุต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน
 ที่ชัดเจนไม่สับสน สำหรับอิทธิพลของภาพประกอบต่อการเลือกหนังสืออ่านของเด็กนั้น
 พอสรุปได้ว่า ยิ่งเด็กเล็กเท่าไร ภาพประกอบยิ่งจำเป็นมากขึ้นเท่านั้น ต่อเมื่อเด็กมี
 วุฒิภาวะสูงขึ้น มีการพัฒนาการอ่านมากขึ้น ความสามารถในการเข้าใจ ความสัมพันธ์
 ของสิ่งต่าง ๆ ดีขึ้น เนื้อหาของหนังสือจึงเริ่มสำคัญขึ้นตามลำดับ และในช่วงท้ายของ-
 วิชาเรียนตอนกลาง ภาพประกอบในหนังสือจะทำหน้าที่สร้างภาพพจน์ในใจให้เด็ก และเน้น

---

^๑Stephen Thomas Bencetic, "Picture Preferences of Elementary
 Children," Dissertation Abstracts International 20 (February 1960):
 3117 A.

ความเข้าใจในเรื่องหา โดยเฉพาะ เด็กระดับประถมศึกษา การมีภาพประกอบช่วยให้เด็ก
ตัดสินใจเลือกอ่านหนังสือเล่มนั้นได้ เด็ก ๆ ไม่ติดใจอยู่กับภาพแบบหนึ่งแบบใดโดยเฉพาะ
แต่มีแนวโน้มชอบภาพสีมากกว่าภาพขาวดำ^๑

ได้มีการวิจัยซึ่งมีผลสอดคล้องต่อการวิจัยเบื้องต้น คือการวิจัยเกี่ยวกับลักษณะ
ของภาพประกอบการสอนใช้ได้ผลดีของเจมส์ ดับบลิว. บราวน์ (James W. Brown)
ริชาร์ด บี. ลิวส์ (Richard B. Lewis) และเฟรด เอฟ. ฮาร์เคลโรด (Fred F.
Harclerod) พอสรุปได้ดังนี้

๑. ภาพนั้นจะต้องมีความสัมพันธ์กับชีวิต ความสนใจและประสบการณ์
ของผู้ดู
๒. มีขนาดใหญ่พอที่จะมองเห็นรายละเอียดได้อย่างชัดเจน
๓. เป็นภาพที่ดูแล้วเข้าใจง่าย ไม่ยุ่งยากหรือสลับซับซ้อนเกินไป
๔. ภาพสีจะสามารถดึงดูดความสนใจได้ดีกว่าภาพขาวดำ และอำนาจ
ความดึงดูดและความสนใจจะขึ้นอยู่กับเพศ อายุ บุคลิกลักษณะของผู้ดูด้วย^๒

งานวิจัยในประเทศไทยเท่าที่ได้ศึกษามามีดังนี้คือ

รชนี ศรีไพรวรรณ ได้กล่าวถึงลักษณะของภาพประกอบของหนังสือสำหรับเด็ก
ในวัยต่าง ๆ กัน ๔ วัย คือ

๑. หนังสือสำหรับเด็กเล็ก รูปภาพมีขนาดประมาณ ๓-๔ นิ้ว สีสด
สะดุดตาให้เป็นแม่สีภาพ และสีไม่จำเป็นต้องคำนิ้งถึงข้อเท็จจริง แต่ต้องเป็นภาพที่เด่นชัด
ถ้าเป็นหนังสือภาพ (ไม่มีตัวหนังสือประกอบ) ก็ให้ภาพแสดงความหมายที่เด็กจะสามารถ
ตีความได้ง่าย ๆ

^๑Andria Emmerson, "The Significance of Book Illustrations for Reading Purposes," The School Librarian 26 (June 1978): 112-117.

^๒James W. Brown, Richard B. Lewis and Fred F. Harclerod, A-V Instruction Materials and Methods (New York: McGraw-Hill, 1959), p. 416.

๒. หนังสือสำหรับเด็กชั้น ป.๒-๓ รูปภาพควรเล็กลงกว่าเดิมหรือเท่าเดิมก็ได้ยังคงต้องมีสีสวย แต่การให้สีคงเป็นไปตามธรรมชาติของภาพ

๓. หนังสือสำหรับเด็กชั้น ป.๔-๕ รูปภาพเล็กลง เพราะเด็กวัยนี้มองภาพประกอบเรื่องราว สีของภาพใช้สีผสมที่กลมกลืนและมีความเป็นจริงตามธรรมชาติ

๔. หนังสือสำหรับเด็กชั้น ป.๖-๗ รูปภาพควรคำนึงถึงความเป็นจริงมากขึ้นใช้สีประเภท values* ขนาดของภาพเล็กลงได้ตามส่วน^๑

ปี พ.ศ. ๒๕๑๕ สมทรง สิตลายัน ได้วิจัยเรื่อง "การศึกษาเกี่ยวกับลักษณะหนังสือที่เด็กชอบ" ผลของการวิจัยเกี่ยวกับภาพสรุปได้ว่า นักเรียนประถมศึกษาชอบภาพวาดแบบไทยแท้ พิมพ์สอดสี ๔ สีมากที่สุดในการเลือกลักษณะภาพ นักเรียนส่วนใหญ่เลือกโดยถือสีสวยสะดุดตาเป็นเกณฑ์ และมีความเห็นว่าภาพถ่ายสีธรรมชาติมีความชัดเจนที่สุด^๒

คุณรัญจวน อินทรกำแหง ได้กล่าวถึงลักษณะของภาพไว้ว่า ภาพประกอบนั้นจะมีลักษณะใดก็ได้ คือจะเป็นภาพวาด ภาพลายเส้น ภาพถ่าย ภาพสะเก็ดซ์ อะไรก็ตามคุณสมบัติที่สำคัญของภาพนั้น ต้องเป็นภาพที่มีความรู้สึก มีชีวิต มีความเคลื่อนไหวสอดคล้องกับเนื้อเรื่องและอธิบายเรื่องได้ ภาพนั้นจะเป็นภาพสีหรือภาพขาวดำก็ได้ ถ้าเป็นภาพสีการใช้สีนั้นต้องมีศิลปะที่จะส่งเสริมให้ภาพนั้นมีชีวิตยิ่งขึ้น^๓

---

* values คือความแตกต่างของน้ำหนักหรือค่าของโทน (tone) จากสว่างจะสามารถสังเกตเห็นได้ในวัตถุที่ทุกชนิดที่ถูกแสงสว่าง

^๑ รัชณี ศรีไพรวรรณ, "การเขียนหนังสือสำหรับเด็ก," ประชาศึกษา ๑๖ (เมษายน ๒๕๐๘) : ๕๒๘-๕๔๐.

^๒ สมทรง สิตลายัน, "การศึกษาเกี่ยวกับลักษณะหนังสือที่เด็กชอบ" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๕)

^๓ คุณรัญจวน อินทรกำแหง, วรรณกรรมสำหรับเด็กและวัยรุ่น. พิมพ์ครั้งที่ ๒. (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ดวงกมล, ๒๕๒๐), หน้า ๑๑๔.

กล่าวได้ว่าการศึกษาคณะคุณวุฒิจาน อินทรกำแหง ทางด้านภาพประกอบนั้นสอดคล้องกับการศึกษาของวีระ ต.สุวรรณ^๑

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๑๕ ฉลองชัย สุรวัดตนบุรณ์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "แบบและสีของภาพประกอบหนังสือสำหรับเด็กอนุบาล" เพื่อหาแบบและสีของภาพประกอบที่เด็กเรียนอนุบาลชอบ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ภาพที่เด็กเรียนชอบมากที่สุดคือ ภาพประดิษฐ์แรงแงสีหลายสี รองลงมาคือภาพประดิษฐ์ลายเส้นสีหลายสี ภาพถ่ายสีหนึ่งสี ภาพประดิษฐ์แรงแงสีหนึ่งสี ภาพประดิษฐ์ลายเส้นสีหนึ่งสี ภาพเหมือนจริงแรงแงสีหนึ่งสี ภาพเหมือนจริงลายเส้นสีหนึ่งสี ภาพถ่ายขาวดำ ภาพเหมือนจริงแรงแงขาวดำ และภาพเหมือนจริงลายเส้นขาวดำ เป็นอันดับสุดท้าย เด็กเรียนชอบภาพสีหลายสีมากกว่าภาพสีหนึ่งสีและภาพขาวดำ สัมพันธ์ต่อการเลือกภาพมากกว่าแบบของภาพ^๒

ปี พ.ศ. ๒๕๒๓ ปัทมา สมพงษ์ ทำการวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของเด็กนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนต้นที่มีต่อหนังสือสำหรับเด็กที่ผลิตออกมาในประเทศไทย ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๒๐-๒๕๒๒" ผลของการวิจัยสรุปได้เกี่ยวกับภาพประกอบที่เด็กนักเรียนชอบมากที่สุดนั้น ควรอยู่ด้านบนของเนื้อเรื่อง เป็นภาพประดิษฐ์ขนาดเต็มหน้า สีสดใส และเป็นสีตามธรรมชาติและชอบให้มีภาพประกอบมากกว่าเนื้อเรื่อง^๓

การวิจัยล่าสุดในปี พ.ศ. ๒๕๒๔ เรื่องภาพประกอบ ได้แก่การวิจัยของเรวัต การพจน์ เรื่อง "ภาพประกอบหนังสือภาษาไทยสำหรับเด็ก" ผลจากการวิจัยเกี่ยวกับลักษณะของภาพประกอบต่าง ๆ พอสรุปได้ว่า

^๑สมาคมภาษาและหนังสือแห่งประเทศไทย; รายงานการสัมมนา เรื่องการจัดทำหนังสือสำหรับเด็ก ณ ศูนย์ฝึกอบรมครูกรมสามัญศึกษา ๑๗-๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๕, หน้า ๔๔-๔๐.

^๒ฉลองชัย สุรวัดตนบุรณ์, "แบบและสีของภาพประกอบหนังสือสำหรับเด็ก," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกวิชาโสตทัศนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๕)

^๓ปัทมา สมพงษ์, "ความคิดเห็นของเด็กนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนต้นที่มีต่อหนังสือสำหรับเด็กที่ผลิตออกมาในประเทศไทย ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๒๐-๒๕๒๒" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๓).

ภาพการ์ตูน

มีความเหมาะสมที่ระดับมากที่สุดกับเนื้อเรื่องประเภทตลกขบขัน และมีความเหมาะสมที่ระดับมากกับเนื้อเรื่องประเภทร้อยกรองและบทกล่อมเด็ก

ภาพลายเส้น มีความเหมาะสมที่ระดับมากกับเนื้อเรื่องประเภทนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ ชีวประวัติ นิทานสอนคติธรรม และมีความเหมาะสมที่ระดับพอควรกับเนื้อเรื่องประเภทนิทานชาวบ้าน

ภาพสีน้ำ มีความเหมาะสมที่ระดับมากที่สุดกับเนื้อเรื่องประเภทจินตนิยายและมีความเหมาะสมที่ระดับมากกับเนื้อเรื่องประเภทเรื่องสมจริง เรื่องเกี่ยวกับสัตว์ ตลอดจนมีความเหมาะสมที่ระดับพอควรกับเนื้อเรื่องประเภทสารคดี และเรื่องผจญภัย^๑

จากงานวิจัยเกี่ยวกับภาพประกอบทั้งในต่างประเทศและในประเทศไทยที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นพอสรุปได้ดังนี้

๑. เด็กในแต่ละระดับมีความชอบในเรื่องภาพไม่เหมือนกัน เด็กในระดับที่ใกล้เคียงกันจะมีความชอบในเรื่องภาพใกล้เคียงกันมากกว่าเด็กที่อยู่ในระดับต่างกันมาก

๒. เด็กในระดับชั้นประถมศึกษาชอบภาพวาดที่บรรยายวิวทัศนีสัตว์ และภาพวาดรูปหน้าเด็กมาก เด็กหญิงจะชอบภาพวาดที่เกี่ยวกับเด็กหญิงและภาพดอกไม้ต่าง ๆ มากที่สุด ภาพที่เด็กในระดับชั้นประถมศึกษาไม่ชอบคือภาพ Abstract และภาพวาดแบบที่ไม่มีวัตถุให้มองเห็น ส่วนมากเด็กจะชอบภาพวาดเหมือนจริงมากกว่าภาพ abstract

๓. ภาพประกอบในหนังสือเป็นสิ่งสำคัญสำหรับเด็กเล็ก เป็นการเสริมสร้างประสบการณ์ขั้นแรกในการอ่านหนังสือ ความสำคัญของภาพจะลดน้อยลงตามวุฒิภาวะของเด็ก และเนื้อหาของหนังสือจะเริ่มมีความสำคัญขึ้นมาแทนที่

๔. ภาพประกอบในหนังสือจะช่วยสร้างภาพพจน์ในใจให้แก่เด็ก เพิ่มความเข้าใจในด้านเนื้อหา โดยเฉพาะเด็กในระดับประถมศึกษาตอนปลาย ภาพประกอบจะช่วยเด็กในการตัดสินใจเลือกอ่านหนังสือเล่มนั้น ๆ และเด็กจะไม่ติดใจอยู่กับภาพแบบใดแบบหนึ่งโดยเฉพาะ แต่มีแนวโน้มชอบภาพสีมากกว่าภาพขาวดำ

^๑เรวัต การพจน์, "ภาพประกอบหนังสือภาษาไทยสำหรับเด็ก" (วิทยานิพนธ์ปริญญา-มหาบัณฑิต ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๔)

๕. ภาพประกอบควรมีความสัมพันธ์กับชีวิต ความสนใจ และประสบการณ์ของผู้ดู
มีขนาดใหญ่พอที่จะเห็นรายละเอียดต่าง ๆ ได้ชัดเจน เป็นภาพที่ดูแล้วเข้าใจง่าย ไม่สับสน
หรือซับซ้อนจนเกินไป มีความรู้สึก มีชีวิต มีความเคลื่อนไหว สอดคล้องกับเนื้อเรื่องและอธิบาย
เรื่องได้ ขนาดและสีของภาพนั้นจะมีขนาดเล็กและสีใกล้เคียงธรรมชาติมากขึ้นตามวัยของเด็ก
ที่เจริญเติบโตขึ้น

๖. ภาพประกอบที่เด็กอนุบาลชอบมากที่สุดคือ ภาพประดิษฐ์แรงเงาสีหลายสีรองลงมา
คือภาพประดิษฐ์ลายเส้นสีหลายสี

๗. ภาพการ์ตูน มีความเหมาะสมสำหรับหนังสือที่มีเนื้อเรื่องตลกขบขัน ร้อยกรอง
และบทกล่อมเด็ก ตามลำดับ

๘. ภาพลายเส้น มีความเหมาะสมสำหรับหนังสือที่มีเนื้อเรื่องเป็นนวนิยายอิง
ประวัติศาสตร์ ชิวประวัติ นิทานสอนศีลธรรม และนิทานชาวบ้านตามลำดับ

๙. ภาพสีน้ำ มีความเหมาะสมสำหรับหนังสือที่มีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับจินตนิยาย
เรื่องสมจริง เรื่องเกี่ยวกับสัตว์ สารคดี และเรื่องผจญภัยตามลำดับ

๕. งานวิจัยเกี่ยวกับการใช้ภาษา

งานวิจัยของต่างประเทศเท่าที่ได้ศึกษามามีดังนี้

เจเนวา ฮันนา พิลกริม (Geneva Hanna Pilgrim) และมาเรียนา เค.
แมคแอลลิสเตอร์ (Mariana K. McAllister) ได้กล่าวถึงหลักการเขียนว่าเป็นวิธีการที่
ฝึกเขียนใช้ประพันธ์หนังสือขึ้นมา ซึ่งมีผลให้หนังสือแต่ละเล่มมีลักษณะและคุณภาพแตกต่างกัน
และหลักการเขียนที่ดีนั้น ผู้เขียนจะต้องสามารถเสนอตัวละคร จาก แก่นของเรื่องและเค้าโครง
เรื่องให้เหมาะสม และมีส่วนสัมพันธ์กันอย่างแนบเนียน^๑

^๑Geneva Hanna Pilgrim, and Mariana K. McAllister. Books, Young
People, and Reading Guidance. 2d ed. (New York: Harper & Row, Publishers,
1968), p. 129.

มโนรามา จาฟา (Manorama Jafa) ได้กล่าวถึงการใช้ภาษาในการเขียนหนังสือสำหรับเด็กไว้ว่า ต้องใช้ภาษาจริง ๆ และง่าย ๆ เพื่อจะได้ไม่เป็นอุปสรรคต่อความรู้สึกนึกคิดของเด็ก การใช้คำพูดเพื่อยจะให้ความแจ่มชัดได้ก็ต่อเมื่อนักเขียนรู้จักใช้คำอย่างเหมาะสมจะ หลีกเลี่ยงง่าย ๆ สำหรับการเขียนให้ดีคือ ให้นึกถึงตัวคนอ่านเป็นสิ่งสำคัญ นึกถึงกลุ่มอายุของเด็กเป็นเกณฑ์ โดยการสร้างประโยคอย่างระมัดระวัง เขียนง่าย ๆ ให้เป็นธรรมชาติมากที่สุด ใช้คำสั้น ๆ ง่าย ๆ จำกัดบทสนทนาให้สั้นและกระชับ และอย่าใช้ภาษาถิ่นหรือภาษาสะแลง^๑

งานวิจัยของประเทศไทย เท่าที่ได้ศึกษามามีดังนี้คือ

สุรัตนา สิทธาจารย์ ได้กล่าวไว้ใน การ ประเมินคุณค่าหนังสือสำหรับเด็ก เกี่ยวกับภาษาว่า นักเขียนที่ดีเด่นนั้นเป็นผู้รู้จักใช้ภาษาเป็นเลิศ คำธรรมดาแต่รู้จักนำเอามาวางไว้ในที่อันเหมาะสม ในเวลาอันเหมาะสม คำ ๆ นั้นภาษานั้น ๆ กลับมีชีวิต มีอำนาจแสดงบทบาทออกมาได้ทันที ยิ่งถ้าพิจารณาเกี่ยวกับหนังสือสำหรับเด็ก จะต้องรู้จักภาษาที่เด็กเข้าใจจริง เพราะภาษาของเด็กคือภาษาใจที่บริสุทธิ์ ใจของเด็กเป็นอย่างไร อารมณ์ขณะนั้นเป็นอย่างไร ภาษาจะตรงตามนั้นเสมอ จะต้องสามารถประเมินการรับรู้และการเข้าใจของเด็กให้ตรงกับความ เป็นจริงเสียก่อน แล้วจึงจะใช้ภาษาให้ตรงตามนั้นได้^๒

คุณรัฐจวน อินทรกำแหงก็มีความเห็นด้วยว่า ให้ใช้ภาษาที่ง่าย ชัดเจนเป็นคำธรรมดาที่เด็กจะสามารถเข้าใจได้ทันที โดยไม่ต้องคิดหาคำแปล^๓ นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงหลักการเลือกวรรณกรรมสำหรับวัยรุ่นทั้งประเภทสารคดีและบันเทิงคดี (นวนิยาย-เรื่องสั้น) ไว้ว่า

^๑Manorama Jafa, "Language for Writing for Children," quoted in "Writers' Workshop on Children Books Singapore, 18-22 June,"

Unesco Newsletter 23(January 1980): 10.

^๒สุรัตนา สิทธาจารย์, "การประเมินคุณค่าหนังสือสำหรับเด็ก," ใน รายงานการประชุมปฏิบัติการเขียนหนังสือสำหรับเด็ก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ๑๘-๒๘ พฤษภาคม ๒๕๒๓

(กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ๒๕๒๓) หน้า ๓.

^๓คุณรัฐจวน อินทรกำแหง, วรรณกรรมสำหรับเด็กและวัยรุ่น, หน้า ๑๑๓.

๑. ถ้าเป็นเรื่องประเภทสารคดี วิธีเขียนต้องไม่ซับซ้อน ชวนอ่าน เข้าใจง่าย
เร้าอารมณ์ให้ติดตาม ส่วนภาษาสั้น กระชับรัด สละสลวย คมคายให้รสและอารมณ์แก่ผู้อ่าน
ไม่ใช่ศัพท์เฉพาะวิชาเกินจำเป็นจริง ๆ วิธีเขียนจะต้องมีลีลาอ่าน มีชีวิต มีความเคลื่อนไหว
ทำให้เรื่องวิชาการที่ดูยาก หนักนั้นชวนอ่านและเข้าใจง่าย

๒. ถ้าเป็นเรื่องประเภทบันเทิงคดี (นวนิยาย-เรื่องสั้น) การดำเนินเรื่องควร
เป็นไปอย่างรวดเร็ว ไม่อ้ออึ้ง วิธีเสนอเรื่องชวนอ่าน ไม่วกวนซับซ้อนโดยไม่จำเป็น มี
เค้าโครงเรื่องที่รัดกุมและสัมพันธ์กันอย่างสมเหตุสมผล การพรรณนา บรรยาย มองเห็นภาพ
พจนานุกรมชัดเจน แต่ไม่เขียนเย้อ และไม่มีความเกินจำเป็น ส่วนภาษาอยู่ในสมัยของ
วัยรุ่น แต่ก็เกลี้ยงเกลา ละเมียดละไม สั้น ชัดเจนให้เหมาะสมกับตัวละคร

จากงานวิจัยเกี่ยวกับการใช้ภาษาทั้งในต่างประเทศและในประเทศไทยที่ได้กล่าว
มาแล้วข้างต้นพอสรุปได้ดังนี้

๑. ผู้เขียนต้องสามารถเสนอตัวละคร ฉาก แก่นของเรื่อง และเค้าโครงเรื่อง
ให้เหมาะสม และมีส่วนสัมพันธ์กันอย่างแนบเนียน

๒. ผู้เขียนต้องสามารถทำให้เด็กเข้าใจและมีอารมณ์คล้อยตามเนื้อเรื่องได้

๓. ภาษาที่ใช้ควรจะเป็นภาษาที่ใช้จริง ๆ เป็นคำง่าย ๆ สั้นกระชับรัด ไม่ใช่คำ
ฟุ่มเฟือยหรือภาษาถิ่น หรือภาษาสะแลง ส่วนความยากง่ายและสลับซับซ้อนของภาษาที่ใช้ต้อง
นึกถึงกลุ่มอายุของเด็กเป็นสำคัญด้วย

๔. เรื่องประเภทสารคดี วิธีการเขียนจะต้องชวนอ่าน เข้าใจง่าย เร้าอารมณ์ให้
ติดตาม ส่วนภาษาสั้นกระชับรัด สละสลวย คมคาย ให้รสและอารมณ์แก่ผู้อ่าน และไม่มีศัพท์
เฉพาะวิชาการเกินความจำเป็น

๕. เรื่องประเภทบันเทิงคดี การดำเนินเรื่อง ควรเป็นไปอย่างรวดเร็ว วิธีเสนอเรื่องชวนอ่าน ไม่ซับซ้อน เค้าโครงเรื่องรัดกุมและสัมพันธ์กันอย่างสมเหตุสมผล การพรรณนา บรรยาย มองเห็นภาพพจน์ชัดเจน ส่วนวนภาษาสอดคล้องกับวัยของเด็ก

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อวิเคราะห์เนื้อหา ภาพประกอบ และการใช้ภาษาของหนังสือภาษาไทยสำหรับเด็กฉบับขณะการประกวดและได้รับรางวัลตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๐ - พ.ศ. ๒๕๒๓.

๒. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของเด็กที่มีต่อหนังสือที่ได้รับรางวัล

สมมติฐานของการวิจัย

หนังสือภาษาไทยสำหรับเด็กฉบับขณะการประกวดนั้นตรงกับความสนใจในการอ่านของเด็ก

ขอบเขตของการวิจัย

๑. ทำการวิจัย เฉพาะหนังสือภาษาไทยสำหรับเด็กฉบับขณะการประกวดและได้รับรางวัล เนื่องในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติปี พ.ศ. ๒๕๒๐ - พ.ศ. ๒๕๒๓ จำนวน ๔๖ เรื่อง

๒. วิเคราะห์หนังสือภาษาไทยสำหรับเด็กโดยไม่มีการจำแนกตามลักษณะการประพันธ์ว่าเป็นร้อยแก้วหรือร้อยกรอง

X ๓. หนังสือภาษาไทยสำหรับเด็กฉบับขณะการประกวดและได้รับรางวัลที่นำมาให้นักเรียนโรงเรียนสาธิตจุฬาฯ ระดับชั้นอนุบาลจนถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ อ่าน มีจำนวน ๑๐ เรื่อง เป็นหนังสือเล่มที่ได้รับรางวัลดีเด่นประจำปี พ.ศ. ๒๕๒๐ - พ.ศ. ๒๕๒๓

X ๔. กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับชั้นอนุบาล ๑-๓ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑-๖ และนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑-๓ จากโรงเรียนสาธิตจุฬาฯ

(ฝ่ายประถม) และสาธิตจุฬาฯ (ฝ่ายมัธยม) โดยเลือกกลุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีการจับฉลาก รายชื่อนักเรียนระดับชั้นอนุบาล ๑-๓ มาจำนวน ๓๐ คน จากจำนวนนักเรียนทั้งหมด ๘๒ คน จับฉลากรายชื่อนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑-๖ มาจำนวน ๓๐ คน จากจำนวนนักเรียนทั้งหมด ๑,๕๐๐ คน และจับฉลากรายชื่อนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑-๓ มาจำนวน ๓๐ คน จากจำนวนนักเรียนทั้งหมด ๘๐๐ คน

ข้อตกลงเบื้องต้น

ผู้วิจัยถือว่าเกณฑ์วิเคราะห์เนื้อหา ภาพประกอบ และการใช้ภาษาสำหรับหนังสือภาษาไทยสำหรับเด็กที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนั้น เป็นแบบวิเคราะห์ที่ถูกต้องตามเกณฑ์การประเมินคุณค่าหนังสือ มีความตรงตามเนื้อหา ภาพประกอบ และการใช้ภาษา เพราะได้ทำการศึกษาค้นคว้าจากหนังสือและเอกสารหลายประเภท และให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านหนังสือสำหรับเด็กพิจารณาด้วย

ความจำกัดของการวิจัย

การที่เลือกกลุ่มตัวอย่างจากนักเรียนระดับชั้นอนุบาลจนถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ จากโรงเรียนสาธิตจุฬาฯ นั้นก็เพราะว่า โรงเรียนแห่งนี้มีวัสดุเพียงพอที่จะส่งเสริมการอ่านให้แก่เด็ก มีนักเรียนครบทุกระดับชั้นตามที่ผู้วิจัยต้องการ และผู้บริหารของโรงเรียนรวมทั้งอาจารย์และนักเรียนได้ให้ความร่วมมือด้วยดีในการตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยสามารถเก็บแบบสอบถามได้ครบ ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ แต่ผลที่ได้จากการวิจัยนี้อาจจะมีข้อบกพร่องบ้าง เพราะได้มาจากนักเรียนเพียงโรงเรียนเดียว แต่ก็ถือว่าใช้เป็นแนวทางได้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

๑. ได้ทราบถึงลักษณะหนังสือภาษาไทยสำหรับเด็กซึ่งขณะการประกวดและได้รับรางวัล
๒. เกณฑ์ที่สร้างขึ้นสามารถนำไปใช้ เป็นแนวทางให้คณะกรรมการผู้ตัดสินหนังสือขณะการประกวดอื่น ๆ ใช้เป็นเกณฑ์การพิจารณาของตน
๓. ได้ขอ เสนอแนะให้แก่คณะกรรมการผู้ตัดสินหนังสือขณะการประกวด ในการรับความคิดเห็นของเด็กไปประกอบการพิจารณาให้รางวัลหนังสือภาษาไทยสำหรับเด็ก
๔. ผลของการวิจัยจะเป็นแนวทางสำหรับพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู อาจารย์ บรรณารักษ์ และผู้สนใจหนังสือภาษาไทยสำหรับเด็กในการเลือกหนังสือและแนะนำการอ่านให้แก่เด็กได้

วิธีดำเนินการวิจัย

๑. สํารวจรายชื่อหนังสือภาษาไทยสำหรับเด็กซึ่งขณะการประกวดและได้รับรางวัล เนื่องในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๐ - พ.ศ. ๒๕๒๓ จาก สํานักงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ และหาหนังสือเหล่านี้อ่านจากห้องสมุดของภาควิชา บรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และจากหนังสือที่เป็นสมบัติส่วนตัวของผู้วิจัยได้จำนวนประชากรทั้งหมด ๔๖ เรื่อง
๒. ศึกษาแนวการวิเคราะห์ด้านเนื้อหา ภาพประกอบ และการใช้ภาษาของหนังสือภาษาไทยสำหรับเด็กและความสนใจกับประเภทหนังสือที่เด็กในวัยต่าง ๆ ชอบอ่านจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เพื่อนำมาสร้างเป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์ในแต่ละด้าน รวมทั้งสร้างแบบสอบถามให้เด็กนักเรียนตอบด้วย ได้นำเกณฑ์ในการวิเคราะห์และแบบสอบถามดังกล่าวไปให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านหนังสือสำหรับเด็กพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติม และนำมาแก้ไขให้เรียบร้อย

๓. ผู้วิจัยอ่านหนังสือที่เป็นกลุ่มประชากรในการวิเคราะห์ที่ละเรื่อง ลงรายละเอียดต่าง ๆ ทางบรรณานุกรมและจับใจความสำคัญเพื่อเขียนบรรณนิทัศน์ลงในบัตรบันทึกขนาด ๔" x ๖"

๔. ผู้วิจัยอ่านหนังสือที่เป็นกลุ่มประชากรซ้ำอีก ๒ ครั้ง เพื่อพิจารณารายละเอียดต่าง ๆ ทางด้านเนื้อหา ภาพประกอบ และการใช้ภาษา จำแนกรายละเอียดต่าง ๆ ลงในตารางแล้ววิเคราะห์ให้ค่าระดับคะแนนตามเกณฑ์ที่วางไว้ทั้ง ๓ ด้าน

๕. พิจารณาให้ค่าระดับคะแนนตาม เกณฑ์แต่ละระดับของหนังสือทุก เล่มอีกครั้งหนึ่ง

๖. ตรวจสอบผลการให้ค่าระดับคะแนนตาม เกณฑ์ของหนังสือทุก เล่ม โดยดูความสัมพันธ์ของการให้ค่าระดับคะแนนทั้ง ๒ ครั้ง เป็นรายชื่อ โดยถือว่าข้อที่มีค่าระดับคะแนนตรงกันจึง เชื่อถือได้ ถ้าข้อใดมีค่าระดับคะแนนต่างกันก็จะนำมาพิจารณาใหม่

๗. นำค่าเฉลี่ยที่ได้จากการวิเคราะห์หนังสือในแต่ละด้านมาแปลความหมาย และเสนอเป็นตารางซึ่งถือ เกณฑ์การประเมินค่าดังนี้

๔.๕๐ - ๕.๐๐ หมายถึง คุณภาพตาม เกณฑ์อยู่ในระดับดีมาก

๓.๕๐ - ๔.๔๙ หมายถึง คุณภาพตาม เกณฑ์อยู่ในระดับดี

๒.๕๐ - ๓.๔๙ หมายถึง คุณภาพตาม เกณฑ์อยู่ในระดับปานกลาง

๑.๕๐ - ๒.๔๙ หมายถึง คุณภาพตาม เกณฑ์อยู่ในระดับควรปรับปรุง

๑.๐๐ - ๑.๔๙ หมายถึง คุณภาพตาม เกณฑ์อยู่ในระดับใช้ไม่ได้

๘. นำหนังสือจำนวน ๑๐ เรื่อง (กลุ่มตัวอย่าง) แยกประเภทแล้วตามกลุ่มอายุให้เด็กนักเรียนระดับชั้นอนุบาล ๑-๓ จำนวน ๓๐ คน อ่าน ๓ เรื่อง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑-๖ จำนวน ๓๐ คน อ่าน ๓ เรื่อง และนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑-๓ จำนวน ๓๐ คน อ่าน ๔ เรื่อง พร้อมทั้งให้กรอกแบบสอบถามที่ส่งไปให้ทั้งหมด ๓๐๐ ชุด แบ่งเป็นแบบสอบถามของเด็กระดับอนุบาล ๘๐ ชุด ระดับเด็กชั้นประถมศึกษา ๘๐ ชุด และระดับเด็กมัธยมศึกษาตอนต้น ๑๒๐ ชุด สำหรับแบบสอบถามของเด็กระดับชั้นอนุบาล ๑-๓ และเด็กระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑-๒ ผู้วิจัยและนางสาวพลสุข ปรีวัตรวรวิฑู เป็นผู้เก็บรวบรวมเอง ส่วนชั้นอื่น ๆ อาจารย์ประจำชั้นช่วยเก็บรวบรวมให้ ได้แบบสอบถามกลับคืนมาครบ ๓๐๐ ชุด (๑๐๐ เปอร์เซ็นต์)

๕. นำตารางสรุปผลการวิเคราะห์ทั้งทางด้านเนื้อหา ภาพประกอบ และการใช้ภาษาของผู้วิจัย และของเด็กนักเรียนจำนวน ๕๐ คน มาหาค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ และเปรียบเทียบกันดู

๑๐. หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อันดับของความคิดเห็นของผู้วิจัยและเด็กในระดับต่าง ๆ

คุนยวิทยทรพยากร
จุพาลงกรณมหาวิทยาฬย